

z dnia 13 lutego 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Sławkowa
na lata 2025-2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.), **Rada Miejska w Sławkowie**

uchwała

§ 1. Przyjąć do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla miasta Sławkowa na lata 2025-2029, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

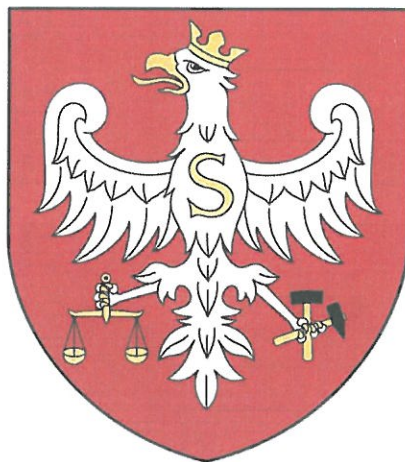
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sławkowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

mgr Łukasz Hofler

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
DLA MIASTA SŁAWKOWA
NA LATA 2025-2029**

SPIS TREŚCI

SŁOWNIK NAJWAŻNIEJSZYCH DEFINICJI	3
WYKAZ SKRÓTÓW	5
WSTĘP	6
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	12
Położenie	12
Demografia	13
Opieka zdrowotna	16
Polityka mieszkaniowa	17
Oświata	18
Kultura, sport, rekreacja	19
Współpraca z organizacjami pozarządowymi	22
Bezpieczeństwo publiczne	24
Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	26
Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	29
Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność	30
Bezrobocie	34
Ubóstwo	38
Bezradność opiekuńczo- wychowawcza, potrzeba ochrony macierzyństwa	41
Uzależnienia	48
Przemoc domowa	53
Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	59
CZĘŚĆ ANALITYCZNA	61
Analiza SWOT	61

CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	65
Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	65
Cele i kierunki działań.....	67
Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii	83
Źródła finansowania	85
SPIS TABEL I RYSUNEKÓW	87

Słownik najważniejszych definicji

Cel – planowany zakres zmian.

Cel główny – zakres zmian o znaczeniu priorytetowym.

Diagnoza – procedura umożliwiająca identyfikację problemów.

Ewaluacja – ocena według z góry przyjętych kryteriów.

Marginalizacja – pozostawanie poszczególnych środowisk i kategorii ludności na uboczu życia społecznego.

Misja - w obszarze zintegrowanej polityki społecznej precyzyjnie wyraża dalekosiężne zamierzenia i aspiracje gminy. Wskazuje kierunki działania poprzez określenie granic, jakich sięgają wybory strategiczne. Poprzez misję komunikujemy interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym, jakie są nasze dążenia, zamiary i wartości, na których się opieramy. Misja ściśle koresponduje z wizją, będąc jej wyrazem na potrzeby realizacji strategii.

Monitoring – obserwacja i rejestracja zmian.

Osoba długotrwale bezrobotna - bezrobotny pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych

Osoba z niepełnosprawnością – osoba wymagająca wsparcia w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym. Utrudnione uczestnictwo w życiu społecznym ma charakter trwały i wynikać może z zaburzeń somatycznych, tj. związanych z ciałem i pracą zmysłów lub z dysfunkcji psychicznych.

Polityka społeczna – zespół długofalowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Problem społeczny – każde zjawisko, które na masową skalę obniża standard życia społecznego, między innymi prowadząc do marginalizacji poszczególnych środowisk i kategorii ludności.

Profilaktyka - podejmowanie działań, skierowanych do różnych grup, we współpracy z różnymi środowiskami i instytucjami które mają na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi zaburzeń, chorób lub innych niekorzystnych zjawisk społecznych.

Przemoc domowa – jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Reintegracja – reintegrację zawodową i społeczną w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu socjalnym.

Rezultat – bezpośredni wynik działania.

Rodzina – tworzą ją kobieta i mężczyzna poprzez zawarcie związku małżeńskiego.

Strategia – długookresowy plan dotyczący kierunku i zakresu zmian.

Wizja - pożądany obraz przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować. Określa rangę i atrakcyjność jednostki.

Wskaźnik – zjawisko umożliwiające identyfikację i pomiar innego zjawiska.

Wykluczenie społeczne – sytuacja, w której dana jednostka, będąca członkiem społeczeństwa, nie może normalnie uczestniczyć w działaniach obywateli tego społeczeństwa, przy czym ograniczenie to nie wynika z jej wewnętrznych przekonań, ale znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki.

Zasoby – materialne i niematerialne czynniki niezbędne do wytwarzania dóbr w postaci produktów i rezultatów.

Wykaz skrótów

MBP – Miejska Biblioteka Publiczna w Sławkowie

MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sławkowie

MOK- Miejski Ośrodek Kultury w Sławkowie

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie

NGO – (ang. non-government organization) – organizacje pozarządowe

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PK- Punkt Konsultacyjny w Sławkowie

PUP- Powiatowy Urząd Pracy w Będzinie

ZI – Zespół Interdyscyplinarny w Sławkowie

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzającą do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa- utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategie rozwiązywania problemów społecznych, zgodnie z art. 17 ustawy o pomocy społecznej, mają dotyczyć programów pomocy społecznej, profilaktyki, a także rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w danej społeczności. Celem strategii jest integracja osób, rodzin przejawiających problemy, a także dążenie do zmiany negatywnych sytuacji występujących w społeczeństwie².

Artykuł 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej, w tym określenia zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - ✓ celów strategicznych projektowanych zmian,
 - ✓ kierunków niezbędnych działań,
 - ✓ sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - ✓ wskaźników realizacji działań.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

² Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (dalej: Ustawa o pomocy społecznej), art. 17.

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych, podstawowych części:

- a) diagnostycznej,
- b) analitycznej,
- c) programowej.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera informacje o jednostce oraz diagnozę konkretnych problemów społecznych z przywołaniem danych empirycznych. Część analityczna porządkuje informacje o danej gminie, które udało się zgromadzić na etapie diagnozy. Część programowa obejmuje opracowanie założeń, które przekładają się na wizję, a następnie misję oraz cele strategiczne i operacyjne, które stanowią podstawę do opracowania konkretnych działań lub zadań, czyli sprecyzowanych przedsięwzięć, zaplanowanych do realizacji³.

Interesariuszami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są wszystkie strony, które mają poglądy, punkty widzenia lub wymagania oraz mogą lub mają wpływ w sposób bezpośredni lub pośredni na cały system, część systemu lub na określone działania w systemie. Zawierają się tu zarówno pojedyncze osoby jak i podmioty instytucjonalne czy organizacje pozarządowe. Jedną z grup interesariuszy tj. osób, do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, stanowią adresaci działań strategicznych, czyli wszyscy mieszkańcy Miasta Sławków, ze szczególnym uwzględnieniem osób z trudnościami, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Tabela 1. Matryca interesariuszy.

		Charakterystyka interesariuszy z punktu widzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	Stopień zaangażowania w opracowanie oraz realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Interesariusze	mający	✓ Burmistrz Miasta,	✓ Współpraca w zakresie
wpływ na opracowanie i	✓	✓ Rada Miejska,	dostarczania aktualnych
realizację	Strategii	✓ Urząd Miasta.	danych statystycznych,
Rozwiązywania			✓ współpraca
Problemów Społecznych			w opracowaniu diagnozy,

³ *Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podręcznik metodyczny. Część praktyczna*, Lublin 2021, s. 15- 16.

	✓ pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, ✓ członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ✓ członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, ✓ podmioty ekonomii społecznej.	- identyfikacji problemów społecznych itd., ✓ współudział w konstruowaniu, wyznaczaniu celów strategicznych i kierunków działań i ich realizacja, ✓ współudział w partycypacji społecznej i konsultacjach Strategii, ✓ zapewnienie aktywnego udziału interesariuszy w procesie opracowania, wdrażania i monitorowania dokumentu strategicznego.
Interesariusze, do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	✓ Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym; ✓ Osoby i rodziny, które nie są w stanie pokonać trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości w tym: osoby ubogie, osoby niepełnosprawne, osoby bezrobotne, beneficjenci rodzinnej	Zaangażowanie w tworzenie, ewaluację i wdrażanie działań kierowanych do poszczególnych grup mieszkańców obciążonych lub zagrożonych zdiagnozowanymi problemami społecznymi w tym: ✓ prawo głosu w sprawie działań strategicznych, z których mają korzystać,

	i instytucjonalnej pieczy zastępczej, osoby doznające przemocy domowej i osoby stosujące przemoc domową, osoby uzależnione i współuzależnione itd.	✓ możliwość zgłaszania potrzeb beneficjentów działań strategicznych, ✓ prawo uczestniczenia w dyskusji na każdym etapie tworzenia dokumentu strategicznego, ✓ udział w konsultacjach Strategii, możliwość zgłaszania uwag i propozycji do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
Interesariusze, których działania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dotyczą jedynie w sposób pośredni	✓ Wszyscy mieszkańcy miasta, podmioty gospodarcze.	✓ Zainteresowanie wdrożeniem działań strategicznych i rozwiązywaniem problemów społecznych; ✓ udział w konsultacjach Strategii, możliwość zgłaszania uwag i propozycji do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ✓ identyfikacja z celami strategicznymi, ✓ przekazywanie dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy,

- ✓ aktywne uczestnictwo w promowaniu zasad odpowiedzialności społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Sławkowa na lata 2025-2029 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Wśród dokumentów, których założenia wpływają na kierunki działań w obszarze polityki społecznej, należy wymienić przede wszystkim:

- ✓ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- ✓ Strategia Demograficzna 2040;
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- ✓ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
- ✓ Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- ✓ Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035;
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030;
- ✓ Krajowy Plan Odbudowy;
- ✓ Program Dostępność Plus 2018-2025;
- ✓ Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ.

Wśród ustaw, które zostały uwzględnione w strategii rozwiązywania problemów społecznych jako podstawy prawne, należy wymienić przede wszystkim:

- ✓ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ ustawa o samorządzie gminnym,
- ✓ ustawa o samorządzie powiatowym,
- ✓ ustawa o pomocy społecznej,
- ✓ ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ✓ ustawa o świadczeniach rodzinnych,

- ✓ ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ✓ ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ ustawa o ekonomii społecznej,
- ✓ ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- ✓ ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ✓ ustawa Prawo oświatowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Sławkowa uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, między innymi takich jak:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”;
- ✓ Program Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2021-2027;
- ✓ Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Będzińskiego na lata 2021 – 2025;
- ✓ Strategia Rozwoju Miasta Sławkowa;
- ✓ Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sławkowa na lata 2024-2026;
- ✓ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Sławkowa na lata 2024-2025;
- ✓ Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Sławków na lata 2024-2030.

Głównym celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Sławkowa na lata 2025-2029 jest rozpoznanie kluczowych problemów społecznych występujących w środowisku lokalnym oraz wskazanie sposobów ich rozwiązania bądź ograniczenia ich wpływu na życie mieszkańców. Cel główny jest zgodny z celami dokumentów strategicznych wyższego rzędu.

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Położenie

Miasto Sławków położone jest w województwie śląskim, w powiecie będzińskim, na prawym brzegu Białej Przemszy. Sławków w obrębie województwa śląskiego graniczy z powiatowymi miastami takimi jak: Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec oraz Jaworzno, natomiast w obrębie województwa małopolskiego graniczy z gminą miejską Bukowno oraz gminą wiejską Bolesław.

Rysunek 1. Położenie Sławkowa na mapie powiatu będzińskiego.

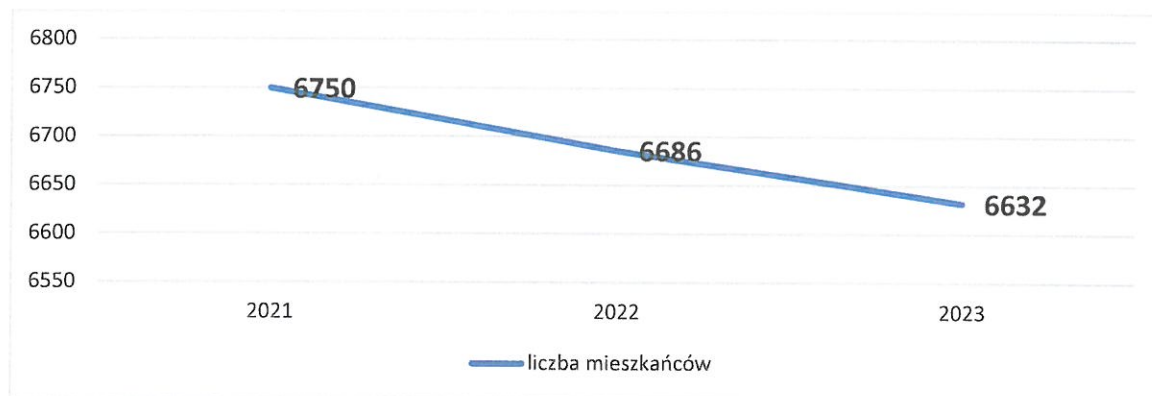

Źródło: <http://gminy.pl/powiaty/270.html>

Demografia

Miasto Sławków według stanu na 31.12.2023 r. ma 6 632 mieszkańców, z czego 51,7% stanowią kobiety, a 48,3% mężczyźni. Liczba mieszkańców gminy w ciągu ostatnich trzech lat zmalała.

Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2021-2023.

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego Miasta Sławkowa

Miasto Sławków ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -64. W 2023 roku na terenie gminy **urodziło się 40 dzieci, a zmarły 104 osoby**. Ten niekorzystny trend demograficzny utrzymuje się w ostatnich latach w większości kraju.

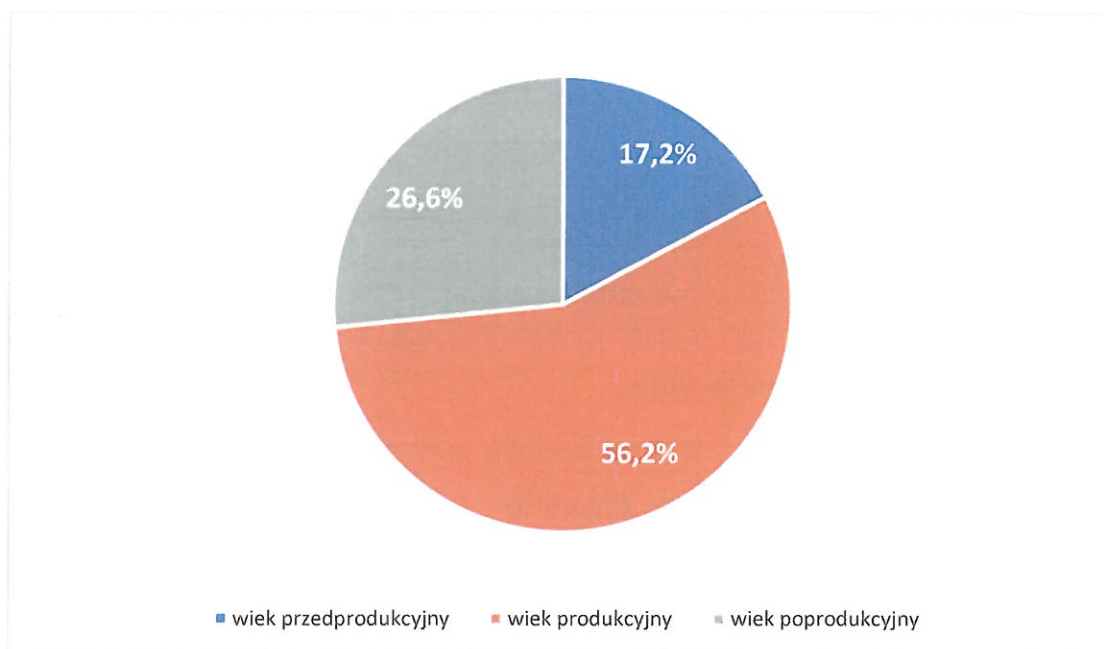
Tabela 2. Przyrost naturalny w Mieście Sławków lata 2021-2023.

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2021	42	107	-65
2022	44	98	-54
2023	40	104	-64

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Sławkowie

Zgodnie z danymi z ewidencji ludności Urzędu Stanu Cywilnego w Sławkowie w 2023 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym przewyższała liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Największą zaś grupę stanowiła liczba osób w wieku produkcyjnym. Od kilku lat liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym systematycznie maleje, a liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrasta, co świadczy o starzejącym się społeczeństwie Sławkowa.

Tabela 3. Ekonomiczne grupy wiekowe- 2023 rok.

W 2023 r. ruch naturalny w Polsce przedstawiał się następująco:

- zarejestrowano ponad 272 tys. urodzeń żywych. W 2023 r. liczba urodzeń spadła o prawie 33 tys. w porównaniu do 2022 r.; jest to najniższa liczba urodzeń odnotowana w całym okresie powojennym. W stosunku do ubiegłego roku zmniejszył się też współczynnik urodzeń - o 0,9 p. prom. - do poziomu 7,2‰. Na wsi rodzi się relatywnie więcej dzieci – w 2023 r. współczynnik urodzeń kształtował się tam na poziomie 7,5‰, a w miastach 7‰, co oznacza niższe natężenie o ponad 0,9 p. prom. w miastach, a na wsi o 0,8 p. prom. w porównaniu z 2022 r.;
- zmarło ponad 409 tys. osób – spadek liczby zgonów w stosunku do 2022 r. wyniósł 39 tys.; najwyższe natężenie notowane jest każdorazowo w I kwartale. Spadł także współczynnik zgonów - o 1 p. prom. i wyniósł 10,9‰. Natężenie zgonów jest wyższe w miastach, odnotowano tu spadek w stosunku do poprzedniego roku – o 0,9 p. prom. do poziomu 11,4‰, a na wsi o 1 p. prom. do 10,1‰;

- w konsekwencji przyrost naturalny (różnica między liczbami urodzeń żywych i zgonów) był ujemny i wyniósł -137 tys. (w 2022 r. -143 tys.). Współczynnik kształtował się na poziomie -3,6‰, w stosunku do -3,8‰ w 2022 r. Oznacza to, że w 2023 r. w wyniku ruchu naturalnego, na każde 10 tys. ludności kraju ubyło 36 osób. W miastach już od ponad 20 lat notowany jest ubytek naturalny (z wyjątkiem lat 2008-2011), który w 2023 r. wyniósł -97 tys. Na wsi kolejny rok z rzędu odnotowano ujemny przyrost naturalny - w minionym roku liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń o 39 tys.,⁴.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 roku będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilali osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 roku znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 roku osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych⁵.

Analiza zmian wielkości miar starości dla poszczególnych województw wskazuje, że na przestrzeni minionego ćwierćwiecza najszybsze tempo starzenia się ludności miało miejsce w woj. opolskim oraz zachodniopomorskim i śląskim⁶.

PODSUMOWANIE

W ciągu ostatnich trzech lat stopniowo maleje liczba mieszkańców Miasta Sławków. Malejąca liczba mieszkańców spowodowana jest ujemnym przyrostem naturalnym oraz malejącym ogólnym saldem migracji. Depopulacja i „starzenie się” społeczeństwa wymagać będzie korekt w politykach rozwojowych i uwzględniania negatywnych skutków zmian demograficznych. Rosnący odsetek osób starszych, w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem niesie konieczność modyfikacji polityki senioralnej, a także polityki ochrony zdrowia.

⁴ Główny Urząd Statystyczny, *Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia*, Warszawa 2024, s. 12.

⁵ Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja demograficzna osób starszych i konsekwencje starzenia się ludności Polski w świetle prognozy na lata 2014-2050*, Warszawa 2014.

⁶ Główny Urząd Statystyczny, *Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia*, Warszawa 2024, s. 10.

Opieka zdrowotna

System opieki zdrowotnej w Polsce tworzą instytucje oraz osoby, które wchodzą w skład zespołu i zapewniają opiekę zdrowotną ludności. Opiera się on na modelu ubezpieczeniowym - każdemu ubezpieczonemu przysługuje prawo do ochrony zdrowia. Jest to niezależne od sytuacji materialnej. Zakres udzielanych świadczeń, a także warunki ich przyznawania określają odpowiednie ustawy:

- ✓ ustawa o zakładach opieki zdrowotnej,
- ✓ ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Świadczenia w zakresie opieki zdrowotnej na terenie Miasta Sławków realizuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sławkowie. Przychodnia zajmuje się udzielaniem świadczeń zdrowotnych, służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia pacjenta oraz wszystkich innych działań medycznych wynikających z procesu leczenia pacjenta lub przepisów odrębnych, regulujących zasady ich wykonywania. Podstawowym źródłem dochodów są usługi medyczne świadczone na podstawie kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia. Dodatkowym źródłem dochodu jest czynsz, fundusze z funkcjonowania gabinetu zabiegowego, odszkodowanie oraz odsetki. Dodatkowo, na terenie miasta usługi świadczą dwie przychodnie prywatne, funkcjonują trzy apteki.

Mieszkańcy Miasta Sławków mają zatem zapewniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej i leków, ograniczony jest jednak zakres specjalistycznych usług medycznych.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SŁAWKÓW Z 2024 R.

W 2024 roku na terenie Miasta Sławków została zrealizowana diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane opieką zdrowotną. Z przeprowadzonego wśród mieszkańców badania ankietowego wynika, iż:

- W subiektywnej ocenie 31% badanych stan opieki zdrowotnej na terenie Sławkowa funkcjonuje raczej dobrze, aczkolwiek w sumie aż 54% ankietowanych odpowiedziało, że funkcjonuje on raczej źle i bardzo źle. Pozostałe 15% respondentów nie ma zdania w tej kwestii.

PODSUMOWANIE

Dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej w Mieście Sławków jest ograniczony, jednak władze lokalne podejmują ciągłe działania celem zapewnienia kompleksowej opieki zdrowotnej. Z punktu widzenia dostępności do usług medycznych dla mieszkańców gminy ważna jest stosunkowo niedaleka odległość od Dąbrowy Górniczej, która dysponuje znacznym potencjałem placówek ochrony zdrowia.

Polityka mieszkaniowa

Jedną z najważniejszych potrzeb społecznych jest mieszkanie i związana z tym kwestia dostępności mieszkaniowej, w szczególności dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W tym zakresie ogromną rolę odgrywa samorząd i jego polityka mieszkaniowa. Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej.

W 2023 r. zasób mieszkaniowy gminy Sławków obejmował 92 mieszkania komunalne, w tym 12 mieszkań socjalnych. W porównaniu z 2022 rokiem liczba mieszkań zmalała o 1 mieszkanie komunalne. Od 2022 roku liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne utrzymuje się na stałym poziomie. Gmina udzielała wsparcia rodzinom mającym trudności w samodzielnym ponoszeniu kosztów mieszkaniowych.

Tabela 4. Mieszkaniowy zasób gminy.

	Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	Liczba mieszkań socjalnych w zasobie gminy	Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy
2021	89	10	36
2022	93	12	16
2023	92	12	16

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SŁAWKÓW Z 2024 R.

W 2024 roku na terenie Miasta Sławków została zrealizowana diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane mieszkalnictwem. Z przeprowadzonego wśród mieszkańców badania ankietowego wynika, iż:

- Łącznie 82% mieszkańców oceniło swoją sytuację mieszkaniową jako bardzo dobrą i dobrą. Natomiast 14% wskazało, że jest ona zadowalająca, a 4%, że jest zła.

PODSUMOWANIE

Zasób mieszkaniowy Miasta Sławków od kilku lat stanowi zbliżoną liczbę mieszkań komunalnych. Konieczne jest podejmowanie, w zależności od potrzeb, działań w celu powiększenia zasobu mieszkaniowego, szczególnie o mieszkania socjalne, a także rzetelne wykonywanie zadań w zakresie utrzymywania istniejącego zasobu mieszkaniowego we właściwym stanie estetycznym i technicznym.

Oświata

Jednostką organizacyjną Miasta Sławkowa, wykonującą w szczególności zadania w zakresie obsługi administracyjno-finansowej placówek oświaty na terenie miasta jest Miejski Zespół Oświaty w Sławkowie.

Na terenie Miasta Sławków funkcjonują 2 szkoły podstawowe, jedna szkoła ponadpodstawowa, jedno publiczne przedszkole oraz klub dziecięcy:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Baranowskiego w Sławkowie;
- Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Sławkowie, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa nr 2 oraz Liceum Ogólnokształcące;
- Miejskie Przedszkole w Sławkowie;
- Klub dziecięcy „Maluszkowo”.

W 2023 roku w gminnych przedszkolach dostępnych było 140 miejsc, co pokrywało około 85% zapotrzebowania. Utworzony w 2020 roku w ramach programu „Maluch+” Klub Dziecięcy „Maluszkowo” oferuje 17 miejsc dla dzieci do lat 3.

Jednym z wielu obowiązków nałożonych na gminę jest udzielenie pomocy materialnej uczniom w formie stypendium i zasiłków szkolnych zgodnie z ustawą o systemie oświaty. Gminy otrzymują na w/w cel dotację celową w wysokości zależnej od wskaźnika dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie- od 80% do 95%. W roku szkolnym 2023/2024 w okresie wrzesień- grudzień 2023 przyznano stypendia szkolne dla 8 uczniów.

Baza placówek oświatowych jest na bieżąco modernizowana, co umożliwia młodym mieszkańcom dostęp do wysokiej jakości kształcenia. Wszystkie szkoły realizują programy wychowawczo-profilaktyczne, obejmujące treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów oraz treści i działania o charakterze profilaktycznym dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów, przygotowane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę potrzeb i problemów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych występujących w danej społeczności szkolnej, skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców.

Podsumowanie

W pełni zintegrowane i ogólnodostępne usługi wczesnodziecięcej opieki i edukacji – nastawione w równym stopniu na edukację i opiekę nad dziećmi – są ważnym elementem spójnego systemu edukacji i opieki w Polsce. Miasto Sławków zapewnia dzieciom i młodzieży równy dostęp do edukacji. Zapewniona jest także opieka nad dziećmi w postaci przedszkoli, klubu dziecięcego, co chociaż po części pozwala rozwiązać obawy rodziców związane z pogodzeniem obowiązków wychowawczych z życiem zawodowym.

Kultura, sport, rekreacja

Działalność kulturalna w Mieście realizowana jest w głównej mierze przez Miejski Ośrodek Kultury oraz Miejską Bibliotekę Publiczną.

Podstawowym celem funkcjonowania MOK jest organizowanie działalności kulturalnej na terenie miasta Sławkowa. MOK upowszechnia kulturę poprzez podejmowanie działań, których celem jest zaspokajanie potrzeb kulturalnych ludności, głównie mieszkańców miasta Sławkowa, w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych.

MOK prowadzi swoją działalność w kilku lokalizacjach:

- Ulica Młyńska 14: Obejmuje salę widowiskową, baletową, pracownię artystyczne oraz Galerię Za Sceną.
- Rynek 9: Mieści Centrum Edukacji Ekologicznej i Kulturowej MOK (ekspozycje stałe i czasowe, pracownię i sale dydaktyczne, galeria sztuki).

Tabela 5. Wykaz sekcji, klubów, kół zainteresowań działających w Miejskim Ośrodku Kultury w Sławkowie. Zajęcia odbywające się na ul. Młyńskiej 14.

L.p.	Nazwa sekcji/klubu/ kola zainteresowań
1.	Klub Seniora
2.	Koleżeński Klub Kobiet
3.	Klub Literacki "Widmo"
4.	Grupa Integracyjna „Razem Łatwiej”
5.	Zajęcia taneczne
6.	Zajęcia teatralne
7.	Zajęcia plastyczne
8.	Zajęcia wokalne
9.	Rytmika dla przedszkolaków
10.	Warsztaty nauki gry na ukulele
11.	Sekcja fotograficzna
12.	Młodzieżowa Galeria „Za Sceną”

Tabela 6. Zajęcia odbywające się w Centrum Edukacji Ekologicznej i Kulturowej, Rynek 9

L.p.	Nazwa sekcji/klubu/ kola zainteresowań
1.	Zajęcia plastyczne
2.	Koło historyczne
3.	Koło Gospodyń

Miejska Biblioteka Publiczna prowadzi działalność kulturalno-oświatową, której celem jest popularyzacja czytelnictwa oraz edukacja literacka i regionalna.

Urząd Miasta Sławkowa, Miejski Ośrodek Kultury, Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Baranowskiego, Zespół Szkół im. Jana Pawła II oraz Miejska Biblioteka zorganizowali w 2023 roku łącznie ok 100 wydarzeń kulturalnych, sportowych i rozrywkowych (różnego rodzaju wystawy, konkursy, koncerty, spektakle, imprezy okolicznościowe, imprezy plenerowe, wieczorki autorskie).

W mieście wydawany jest „Kurier Sławkowski”. To bezpłatna gazeta, dostarczana bezpośrednio do mieszkańców Sławkowa. Zawiera informacje o działalności władz samorządowych i prezentuje kronikę wydarzeń, publikuje artykuły o tematyce społecznej i kulturalnej, popularyzuje wiedzę o historii miasta i o ludziach z nim związanych. Promuje lokalną kulturę i twórczość.

Przez teren Sławkowa i okolic przebiegają cztery szlaki turystyczne piesze, sprzyjające aktywnemu wypoczynkowi i pozwalające na organizację wycieczek turystycznych pieszych oraz rowerowych.

Na terenie Miasta znajduje się wiele zabytków. Wśród najciekawszych należy wymienić:

- ✓ Ruiny Zamku Biskupów Krakowskich;
- ✓ XIII- wieczny Kościół pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego przy ulicy Kościelnej;
- ✓ Austeria – stara drewniana karczma;
- ✓ Dwór Biskupi „Lamus” zlokalizowany przy ul. Staropocztowej;
- ✓ Plebania z końca XVIII wieku;
- ✓ Kaplica Św. Jakuba przy ul. Świętojańskiej;
- ✓ Kościółek Św. Marka przy ul. Obrońców Westerplatte;
- ✓ Stara Studnia na Rynku.

Wśród obiektów rekreacyjnych Miasta wymienić należy przede wszystkim: teren Parku Doliny Białej Przemszy (stanowiska i ścieżki edukacyjne wraz z tablicami informacyjnymi, boisko do siatkówki, plac zabaw dla dzieci, urządzenia do plenerowej rekreacji, ścieżka sensoryczna, lapidarium), kompleks sportowy przy Szkole Podstawowej im. Jana Baranowskiego, kompleks sportowy przy Zespole Szkół im. Jana Pawła II oraz kompleks sportowy Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „Michałki”.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SŁAWKÓW Z 2024 R.

W 2024 roku na terenie Miasta Sławków została zrealizowana diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane aktywnością społeczną. Z przeprowadzonego wśród mieszkańców badania ankietowego wynika, iż:

- Większość badanych w ostatnim roku uczestniczyło w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie Gminy - 78%. Respondenci, którzy nie uczestniczyli w takich wydarzeniach, wskazywali najczęściej, że nie mieli na to czasu (50%) oraz nie byli tym zainteresowani (33%). Mniejszy odsetek ankietowanych wskazał, że nie brał w nich udziału, ponieważ nie było takiej oferty (11%).

PODSUMOWANIE

Kultura w Sławkowie jest jednym z filarów życia społecznego, pełniąc kluczową rolę w integracji mieszkańców, promocji dziedzictwa historycznego oraz rozwijaniu współczesnych form twórczości artystycznej. Dzięki dobrze rozwiniętej infrastrukturze kulturalnej, jaką zapewniają Miejski Ośrodek Kultury i Miejska Biblioteka Publiczna, gmina oferuje różnorodne wydarzenia, warsztaty oraz programy edukacyjne, które odpowiadają na potrzeby lokalnej społeczności. Stały wzrost nakładów na kulturę w ostatnich latach świadczy o priorytetowym podejściu władz lokalnych do tego obszaru. Dalszy rozwój infrastruktury, zwiększenie dostępności inicjatyw plenerowych oraz promocja wydarzeń kulturalnych mogą dodatkowo wzmocnić pozycję Sławkowa jako ośrodka aktywności kulturalnej i turystycznej, dostosowanego do potrzeb zarówno mieszkańców, jak i odwiedzających.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W myśl ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej organizacje pozarządowe są podmiotami ekonomii społecznej i uprawnione są do realizacji usług społecznych. Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą usługi społeczne oznaczają działania z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej.

Wśród najprężniej działających na terenie miasta organizacji pozarządowych należy wymienić m.in.:

- Uczniowski Klub Sportowy „Sławków”;
- Stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna w Sławkowie – Orkiestra Dęta OSP;
- Towarzystwo Miłośników Sławków;
- Klub Rekreacyjno-Sportowy TKKF „Michałek”.

W mieście działają ponadto inne organizacje społeczne, stowarzyszenia oraz sekcje, które wspierają i uzupełniają funkcjonowanie samorządu i są również wspierane przez samorząd miasta jak na przykład sławkowskie środowisko harcerskie skupione wokół Związku Drużyn „Złota Ósemka”, Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego Oddział Sławków, Koło Gospodyń Wiejskich, Krąg Starszoharcerski, Koło Łowieckie Cietrzew, Oddział Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Koło Historyczne.

Podstawowym dokumentem organizującym współpracę gminy z NGO w 2023 roku był Roczny Program Współpracy Miasta Sławkowa na rok 2023 z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego. Najważniejszymi korzyściami płynącymi z realizacji „Rocznego Programu Współpracy Miasta Sławkowa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2023” roku były:

1. umacnianie w społeczności Sławkowa poczucia odpowiedzialności za swoje działanie i swoje otoczenie,
2. wprowadzanie nowych działań, służących zaspakajaniu potrzeb mieszkańców,
3. uzupełnienie działań miasta na rzecz jego społeczności lokalnej w zakresie nieobjętym jego strukturami organizacyjnymi,
4. otwarcie na innowacyjność poprzez umożliwienie organizacjom pozarządowym wystąpienia z ofertą realizacji zadania publicznego.

PODSUMOWANIE

Organizacje pozarządowe pełnią rolę uzupełniającą dla działań organów publicznych, ich rola jest niezastąpiona w aktywizowaniu środowisk lokalnych oraz wsparciu i reintegracji grup wykluczonych społecznie. Pełnią też funkcję diagnostyczną jako podmioty działające najbliżej osób wymagających wsparcia, co pozwala im na dokładniejsze identyfikowanie problemów społecznych. Konieczne jest stałe wzmacnianie kanałów wymiany

informacji pomiędzy administracją a organizacjami, a także wspieranie warunków dla działalności i funkcjonowania nowych organizacji.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi. Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, takich jak np.: Policja, Państwowa Straż Pożarna, które w realizacji swoich zadań wspierane są przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych i inne służby.

Na terenie Miasta Sławków za bezpieczeństwo i porządek publiczny odpowiada przede wszystkim Komenda Powiatowa Policji w Będzinie oraz podległy jej Komisariat Policji w Sławkowie. Na terenie Gminy Sławków działa Straż Miejska.

Na podstawie danych zawartych w tabeli 7 należy stwierdzić, że w latach 2021-2023 wzrosła liczba przestępstw popełnianych na terenie Miasta Sławków. W 2023 roku tendencję wzrostową obserwuje się m.in. w przypadku takich przestępstw jak fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną, pobicie, uszkodzenie mienia oraz kradzież mienia. Natomiast maleje liczba czynów zabronionych m.in. takich jak: kradzież z włamaniem.

Tabela 7. Przestępczość na terenie gminy w latach 2021-2023.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Kradzież z włamaniem	5	10	8
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	9	5	10
Pobicie	0	4	5
Uszkodzenie mienia	10	6	12
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	1	1	1

Źródło: Komisariat Policji w Sławkowie

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców jest jednym z podstawowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Na wzrost poziomu bezpieczeństwa wpływa także realizacja innych zadań samorządu, których celem jest ograniczanie pośrednich przyczyn stanowiących podłoże przestępczości oraz patologii społecznych. Są to np. działania w obszarze edukacji, wychowania, ochrony zdrowia, rozwoju gospodarczego, narkomanii, alkoholizmu i przemocy domowej.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SŁAWKÓW Z 2024 R.

W 2024 roku na terenie Miasta Sławków została zrealizowana diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane poczuciem bezpieczeństwa. Z przeprowadzonego wśród mieszkańców badania ankietowego wynika, iż:

- Większość mieszkańców Sławkowa (64%) czuje się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania. Z kolei 27% wskazało na brak poczucia bezpieczeństwa na terenie gminy. Pozostałe 9% nie potrafiło tego określić.

PODSUMOWANIE

Dane dotyczące przestępczości na terenie miasta wskazują na stały poziom i intensywność działań w zakresie porządku publicznego. Można jednak zakładać, że stan bezpieczeństwa na terenie gminy ma szansę się poprawić. W tym zakresie prowadzone są działania profilaktyczne i interwencyjne.

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki celowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie Miasta Sławków zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ✓ ubóstwa,
- ✓ sieroctwa,
- ✓ bezdomności,
- ✓ bezrobocia,
- ✓ niepełnosprawności,
- ✓ długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- ✓ przemocy domowej,
- ✓ potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- ✓ potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- ✓ bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- ✓ trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;

- ✓ trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- ✓ alkoholizmu lub narkomani,
- ✓ zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- ✓ klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W okresie od stycznia do grudnia 2023 roku zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sławkowie kształtowało się następująco:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2023 roku był kierowany przez Kierownika MOPS Panią Ilonę Leś.
- Na dzień 30.06.2023 roku zatrudniono 26 pracowników, a pod koniec roku tj.: nd. 31.12.2023 było ich 25.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie objął pomocą 159 rodzin z terenu gminy. Dane zawarte w tabeli 8 wskazują, że w ciągu ostatnich trzech lat wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023.

	2021 r.	2022 r.	2023r.
Liczba rodzin ogółem	139	153	159

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie

Dane zawarte w tabeli 9 wskazują, że w 2023 roku zmalała liczba udzielonych świadczeń pieniężnych, natomiast wzrosła liczba udzielonych porad oraz świadczeń niepieniężnych.

Tabela 9. Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Świadczenia niepieniężne	58	90	102
Świadczenia pieniężne	103	83	113
Świadczenia porady	94	111	185

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie

Pomoc w formie pracy socjalnej należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym i nie zależy od sytuacji materialnej osoby czy rodziny wymagającej wsparcia w tej formie. Praca socjalna skierowana jest na przywrócenie zdolności samodzielnego

funkcjonowania klientów pomocy społecznej, ma na celu ułatwianie funkcjonowania osób i rodzin, rozwijanie poczucia własnej wartości poprzez wykorzystanie własnych możliwości oraz zasobów lokalnej społeczności. **W 2023 roku pracą socjalną objęto 159 rodzin (w 2022 roku pracą socjalną objęto 62 rodziny; w 2021 roku pracą socjalną objęto 57 rodzin).**

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu w kontrakt socjalny. Kontrakt socjalny dotyczy osób i rodzin, jest zawierany w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej celem wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. **W 2023 roku pracownicy socjalni zatrudnieni w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sławkowie zawarli 33 kontrakty socjalne.**

W latach 2021-2023 wzrosła liczba rodzin objętych pracą socjalną, zmalała natomiast liczba zawieranych kontraktów socjalnych.

Tabela 10. Liczba rodzin objętych pracą socjalną oraz liczba zawartych kontraktów socjalnych.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Praca socjalna ogółem	57	62	159
Konktrat socjalny część A	39	37	33

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SŁAWKÓW Z 2024 R.

W 2024 roku na terenie Miasta Sławków została zrealizowana diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane występowaniem problemów społecznych. Z przeprowadzonego wśród mieszkańców badania ankietowego wynika, iż:

- Mieszkańcy Sławkowa za najistotniejsze problemy w ich środowisku lokalnym uznali: uzależnienie od różnych form pomocy społecznej, długotrwałe choroby, problemy opiekuńczo- wychowawcze, zaniedbanie dzieci i młodzieży, niepełnosprawność oraz izolację społeczną osób starszych.

Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej na terenie Miasta Sławków są niezmiennie od kilku lat długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezrobocie.

Tabela 11. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin⁷.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Bezrobocie	41	37	30
Ubóstwo	21	15	6
Długotrwała lub ciężka choroba	68	58	46
Niepełnosprawność	52	44	24
Alkoholizm	5	7	12
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	3	13	14
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	10	6	5
Bezdomność	4	6	7
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	4	1
Przemoc domowa	1	1	0
Zdarzenia losowe	0	0	2

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie

⁷ W jednym przypadku podstawą do udzielenia pomocy może być równocześnie kilka przesłanek.

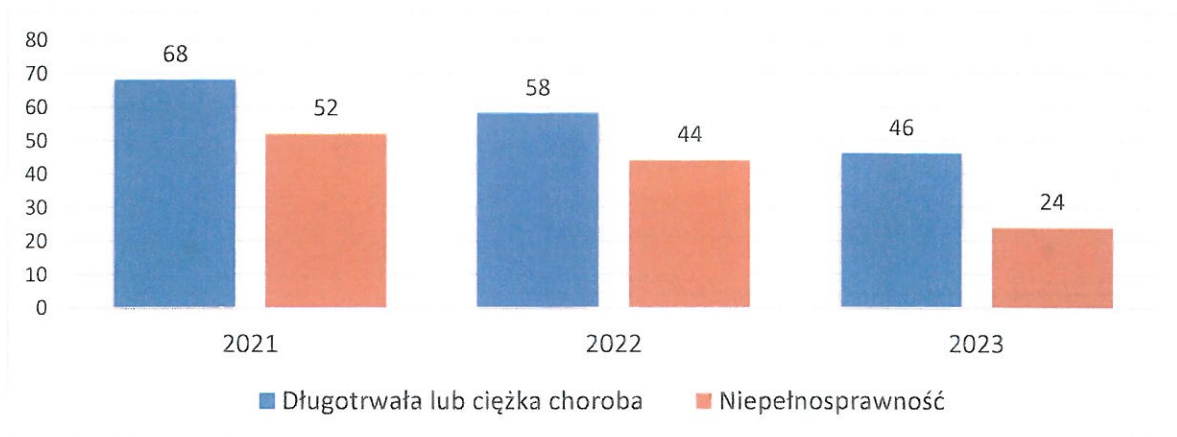
Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka. Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność są jednymi z najczęściej występujących przyczyn korzystania z pomocy społecznej. Jednakże zauważyć należy, że w latach 2021-2023 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z wyżej wymienionych powodów.

Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Mieście Sławków z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności w latach 2021-2023.

Samotnej osobie niepełnosprawnej oraz przewlekle chorej, która wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług

opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Nową formą usług opiekuńczych, która została wprowadzona pod koniec lipca 2023 roku na mocy nowelizacji Ustawy o pomocy społecznej są usługi sąsiedzkie. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno- pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji oraz w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. **W 2023 roku gmina Sławków udzielała świadczeń w formie usług opiekuńczych dla 36 osób (w 2022 roku pomocą w tej formie objęto 35 osób; w 2021 roku pomocą w tej formie objęto 33 osoby).**

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności (jak np. wspieranie nabywania i rozwoju umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, pomoc w życiu społecznym, w załatwianiu spraw urzędowych i uzyskaniu zatrudnienia, wspieranie procesu leczenia i rehabilitacja fizyczna). Usługi te są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym (posiadające np. kwalifikacje do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, pedagoga, psychologa, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, rehabilitanta). **W latach 2021-2023 Gmina Sławków nie udzielała świadczeń w formie specjalistycznych usług opiekuńczych.**

Proces starzenia się społeczeństwa powoduje zapotrzebowanie na podstawowe usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Rzutuje to bezpośrednio na kierunek pomocy społecznej. Dla gminy wskaźniki te (liczba osób w wieku poprodukcyjnym w gminie, liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w poprzednich latach, liczba osób umieszczanych w domach pomocy społecznej w poprzednich latach itp.) pozwalają prognozować liczbę osób wymagających pomocy w postaci usług podstawowych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym psychiatrycznych, asystentury, pomocy sąsiedzkiej, opieki wytchnieniowej. Głównym powodem wzrostu zapotrzebowania na usługi jest izolacja w czasie pandemii, brak zainteresowania potrzebującymi członkami rodziny, samotność, brak dostępności do lekarzy.

Osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonej przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie bezdomnej, osobie opuszczającej

pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomagany. **Na terenie Gminy Sławków nie funkcjonują mieszkania treningowe ani mieszkania wspomagane.**

Osobie wymagającej całodobowej opieki, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Dom Pomocy Społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu (określonego rozporządzeniem Ministra), w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. **W 2023 r. Gmina Sławków ponosiła odpłatność za pobyt 7 mieszkańców w domach pomocy społecznej (w 2022 r.- 7 mieszkańców; w 2021 r.- 6 mieszkańców).**

W 2022 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował Program **Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2022**. Głównym celem Programu jest wprowadzenie usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla uczestników Programu:

- ✓ dzieci do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji;
- ✓ osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o niepełnosprawności: o stopniu znacznym lub o stopniu umiarkowanym, lub traktowane na równi do wymienionych zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573).

W ramach wyżej wymienionego Programu w 2022 r. pomoc otrzymały 24 osoby.

Program „Opieka Wytechnieniowa” adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem niepełnosprawności i osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie

traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2023 roku kontynuował działania w ramach programu „Opieka Wytchnieniowa” — finansowanego przez Fundusz Solidarnościowy, którego celem jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych. W ramach realizacji programu zostały zatrudnione 2 osoby na podstawie umowy zlecenia. Program realizowany był w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej polegających na wsparciu w czynnościach samoobsługowych i pielęgnacyjnych. **Z programu usług opieki wytchnieniowej skorzystały 2 osoby.**

Należy nadmienić, że **Urząd Miasta Sławkowa razem z Miejskim Ośrodkiem Kultury w 2023 roku zorganizował 34 przedsięwzięcia o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym dla osób niepełnosprawnych.** W Miejskim Ośrodku Kultury w Sławkowie odbywają się zajęcia **Grupy Integracyjnej „Razem Łatwiej”** (liczącej 9 osób) w tym 6 osób z niepełnosprawnością. Są to spotkania cykliczne, a tematyka zajęć jest różnorodna: prelekcje, gry i zabawy integracyjne, udział w imprezach itp., których celem jest rozwijanie zdolności manualnych i samopoznawczych.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SŁAWKÓW Z 2024 R.

W 2024 roku na terenie Miasta Sławków została zrealizowana diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane funkcjonowaniem osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych w przestrzeni publicznej. Z przeprowadzonego wśród mieszkańców oraz dzieci i młodzieży badania ankietowego wynika, iż:

- Zaledwie 31% badanych uważa, że osoby niepełnosprawne posiadają na terenie gminy wystarczające wsparcie społeczne.
- Kolejno badani mieli wskazać, czy ich zdaniem osoba niepełnosprawna może uzyskać na terenie gminy zatrudnienie. Tylko 7% mieszkańców wskazało odpowiedź twierdzącą. W sumie 45% badanych zaznaczyło odpowiedź przeczącą, z czego 38% odpowiedziało, że nie ma ofert pracy dla osób niepełnosprawnych, a 7%, że pracodawcy nie chcą zatrudniać tych osób. Pozostałe 48% nie ma zdania na ten temat.
- W subiektywnej ocenie 44% badanych sytuacja seniorów w mieście jest dobra, 21% uważa, że jest zła, a 35% nie ma zdania w tej kwestii.

- Następnie zapytano mieszkańców o to, czy ich zdaniem oferta działań skierowanych do seniorów na terenie gminy jest wystarczająca. Zdecydowana większość (74%) badanych wskazało na odpowiedź twierdzącą. Jednakże 26% ankietowanych jest zdania, że oferta ta jest niewystarczająca. Warto zauważyć, że tylko 39% mieszkańców Sławkowa, jest zdania, osoby starsze mają odpowiedni dostęp do opieki i wsparcia.
- W odpowiedziach uczniów pojawiają się różne doświadczenia związane z traktowaniem osób z niepełnosprawnościami w ich okolicy. Z sytuacjami złego traktowania spotkało się 36% uczniów szkół podstawowych i 42% uczniów szkół ponadpodstawowych, co wskazuje, że problem ten jest zauważalny w obu grupach. Jednocześnie 53% uczniów SP i 25% uczniów SPP deklaruje, że nie zetknęło się z takim zjawiskiem, a odpowiednio 11% i 33% przyznało, że nie jest w stanie tego ocenić.
- W kwestii wsparcia dla osób starszych w społeczności lokalnej opinie dzieci i młodzieży są podzielone. Za wystarczające uznaje je 32% uczniów SP i 33% uczniów SPP, natomiast 33% uczniów SP i 25% uczniów SPP uważa, że starszym mieszkańcom brakuje odpowiedniego wsparcia. Warto również zwrócić uwagę, że aż 43% uczniów SP i 34% uczniów SPP nie ma jednoznacznej opinii na ten temat, co może świadczyć o ograniczonej wiedzy na temat sytuacji seniorów w ich miejscowości.

Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę lub zwiększają jej podaż. Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki. Stopa bezrobocia na koniec 2023 roku wynosiła: w Polsce- 5,1%; w województwie śląskim- 4,1%; w powiecie będzińskim- 5,4%.

Liczba osób bezrobotnych na dzień 31.12.2023 r. zarejestrowanych w Gminie Sławków według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie wynosiła 95. **W latach 2021-2023 zmalała liczba zarejestrowanych bezrobotnych na terenie Gminy Sławków.**

Tabela 12. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Sławków.

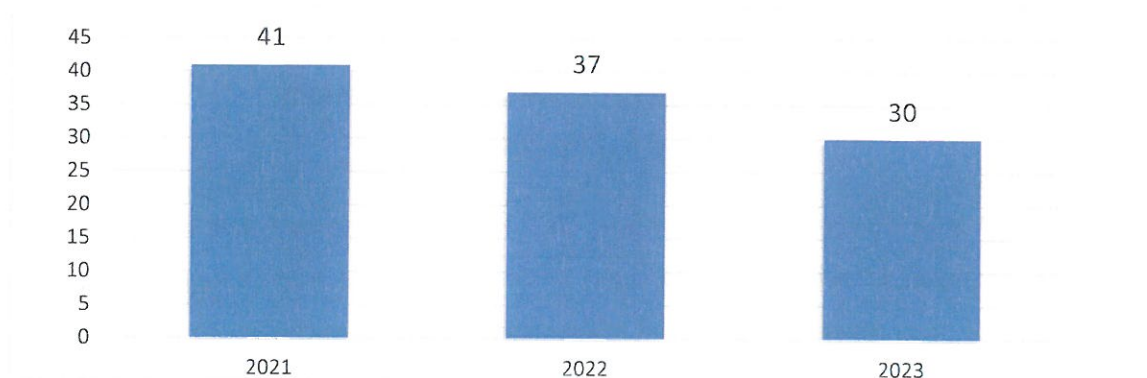
	2021	2022	2023
Ogółem	144	104	95
Kobiety	72	51	45
Mężczyźni	72	53	50

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Będzinie

Sytuację pozostawania bez pracy, wskutek długotrwałej bezczynności, bezrobotny może traktować jako sposób na życie. Wydłużający się okres bez zatrudnienia może spowodować, iż bezrobotni będą bardziej skłonni zaakceptować swoją sytuację. Sprzyja to tendencji do godzenia się na niższy standard życia, na uzależnienie od pomocy innych, do zmniejszenia aktywności poszukiwania. Długotrwałe pozostawanie bez pracy stwarza zagrożenie patologią społeczną, zmniejsza szansę znalezienia zatrudnienia, a tym samym powoduje degradację materialną i izolację społeczną jednostki.

Dane MOPS w Sławkowie wskazują, że w latach 2021- 2023 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia zmalała.

Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Sławków z powodu bezrobocia w latach 2021-2023.

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Będzinie prowadził działania aktywizujące w postaci prac

społecznie użytecznych. W 2023 roku prace społeczne użyteczne na rzecz miasta Sławkowa wykonywało 10 osób (w 2022 roku- 13 osób; w 2021 roku- 10 osób). Uczestnicy pracowali w następujących jednostkach działających na terenie Gminy Sławków:

- ✓ Szkole Podstawowej Nr 1 im. Jana Baranowskiego,
- ✓ Zespole Szkół im. Jana Pawła II,
- ✓ Miejskim Zarządzie Budynków Komunalnych,
- ✓ Miejskiej Bibliotece Publicznej,
- ✓ Urzędzie Miasta,
- ✓ Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

W okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. w ramach realizacji projektu „Rozwój usług społeczno-zawodowych w Sławkowie przy wykorzystaniu infrastruktury nowego CIS-Z”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 oraz jego trwałości Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie prowadził działania aktywizacji społeczno-zawodowej w Klubie Integracji Społecznej oraz w ramach Programu Aktywności Lokalnej pn.: Program na rzecz wzmocnienia potencjału społecznego Miasta Sławków.

W Klubie Integracji Społecznej w 2023 r. uczestnicy zostali objęci n/w formami wsparcia:

- ✓ zajęcia edukacyjne prowadzone w ramach pracy socjalnej — 19 osób,
- ✓ doradztwo zawodowe indywidualne oraz grupowe — 10 osób,
- ✓ coaching indywidualny oraz grupowy — 9 osób,
- ✓ konsultacje i warsztaty psychologiczne — 21 osób
- ✓ 10 uczestników KIS wykonywało prace społecznie-użyteczne;
- ✓ szkolenia zawodowe — 5 osób.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SŁAWKÓW Z 2024 R.

W 2024 roku na terenie Miasta Sławków została zrealizowana diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane rynkiem pracy. Z przeprowadzonego wśród mieszkańców badania ankietowego wynika, iż:

- Większość z respondentów (86%) posiada pracę. Ci badani, którzy nie posiadają zatrudnienia (14%), wskazywali najczęściej, że nie pracują, ponieważ mają inne źródło utrzymania jak np. emerytura czy renta.

- Respondenci zostali również poproszeni o ocenę swojej sytuacji zawodowej. 72% deklaruje, że jest zatrudniona na pełen etat a 5% na część etatu. 10% posiada status emeryta/rencisty, 7% prowadzi własną działalność gospodarczą. 4% wskazało, że jest bezrobotna a 2% z badanych posiada status studenta.
- Odpowiedzi uczniów wskazują, że problem bezrobocia w rodzinie jest rzadko dostrzegany. Aż 93% uczniów szkół podstawowych oraz 92% uczniów szkół ponadpodstawowych stwierdziło, że nie zauważa takiego problemu w swoim najbliższym otoczeniu. Tylko niewielki odsetek, 7% uczniów podstawówki i 8% uczniów szkół ponadpodstawowych, zauważył przypadki bezrobocia w rodzinie. Wyniki sugerują, że bezrobocie nie jest powszechnym zjawiskiem wśród rodzin badanych uczniów, co może świadczyć o stabilnej sytuacji zawodowej w ich środowisku domowym.

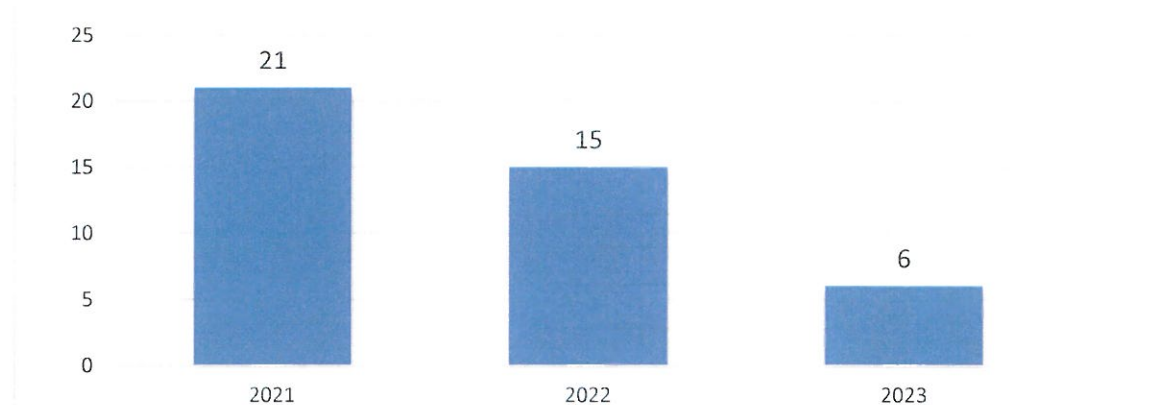
Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych.

Dane MOPS w Sławkowie wskazują, że w latach 2021-2023 zmalała liczba rodzin w gminie korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Sławków z powodu ubóstwa w latach 2021-2023.

Zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. **W 2023 roku MOPS w Sławkowie wypłacił zasiłki stałe dla 24 osób (w 2022 roku- dla 26 osób; w 2021 roku- dla 26 osób).**

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego: osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. **W 2023 roku MOPS w Sławkowie przyznał zasiłki okresowe 54 rodzinom (w 2022 roku- dla 57 rodzin; w 2021 roku- dla 60 rodzin).**

Zasiłek celowy to świadczenie dla osób i rodzin przyznawane na zaspokojenie niezbędnych potrzeb, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. **W 2023 roku MOPS w Sławkowie przyznał zasiłki celowe i specjalne celowe dla 87 osób (w 2022 roku- dla 89 osób; w 2021 roku- dla 102 osób).**

Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Takie rozwiązanie daje bowiem większą kontrolę nad jakością kupowanych produktów, z których przygotowywane są posiłki, oraz nad procesem ich przygotowywania. Celem Programu jest również zapewnienie wsparcia finansowego organom prowadzącym publiczne szkoły podstawowe, w tym szkołom artystycznym realizującym kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej, w organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach. **W 2023 roku 99 osoby zostały objęte Programem „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023”, w tym:**

- 8 dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej oraz 15 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej.
- 46 osób skorzystało z pomocy w ramach w/w programu w formie posiłku, w tym: 4 dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej oraz 15 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej.

- Gorący posiłek w okresie funkcjonowania Punktu Wydawania Posiłków (od 01.01.2023 do 31.03.2023 oraz od 01.10.2023 do 31.12.2023) otrzymały 24 osoby.
- 49 osób otrzymało zasiłek celowy na zakup żywności finansowany z w/w programu.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (Fund for European Aid to the Most Deprived — FEAD) to łącznie 9 Podprogramów realizowanych w latach 2014-2023. Cel Programu to udzielenie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków. Osoby potrzebujące mogły także skorzystać z bezpłatnych szkoleń lub warsztatów dotyczących m. in.: przygotowywania posiłków, diety oraz zdrowego odżywiania, sprawnego zarządzania budżetem domowym, zapobiegania marnowaniu żywności w celu zwiększenia samodzielności i włączenia społecznego. **W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym Podprogram 2021 Plus zakwalifikowano do otrzymania pomocy żywnościowej 56 rodzin o łącznej liczbie osób w rodzinie 118.**

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SŁAWKÓW Z 2024 R.

W 2024 roku na terenie Miasta Sławków została zrealizowana diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane sytuacją materialną badanych. Z przeprowadzonego wśród mieszkańców badania ankietowego wynika, iż:

- W przypadku sytuacji materialnej jako bardzo dobrą i dobrą oceniło ją łącznie 72% mieszkańców, jako zadowalającą 23%, a jako złą 5%.

Bezradność opiekuńczo-wychowawcza, potrzeba ochrony macierzyństwa

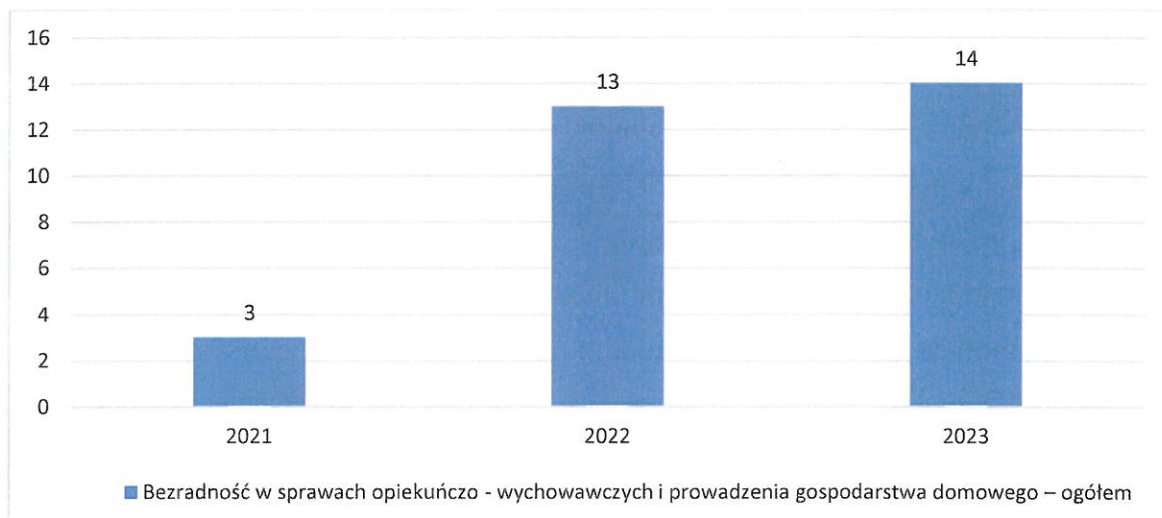
Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania go do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w dalszym ciągu stanowią znaczny odsetek klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezradność rodziny w opiece i wychowaniu oraz problemy w pełnieniu ról rodzicielskich współistnieją z innymi trudnościami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych, przemoc domowa, przestępczość, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, małżeńskich, zawodowych. Ważne jest zatem systematyczne monitorowanie tych środowisk przez pracowników socjalnych, wspieranie ze strony asystentów rodziny, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych grup zawodowych kontaktujących się z rodziną. Specyfika rodzin niewydolnych wychowawczo wymaga od służb pomocowych zintegrowania działań skierowanych na dziecko i rodzinę w sposób wielodyscyplinarny.

Dane MOPS w Sławkowie wskazują, że w latach 2021-2023 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej ma tendencję wzrostową.

Wykres 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Sławków z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej w latach 2021-2023.

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła zadania gminy i powiatu. Po stronie gminy jest praca z rodzinami biologicznymi, zaś działania powiatu skupiają się przede wszystkim na pracy z rodzinami zastępczymi. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

Efektem podejmowanych działań w ramach systemu ma być zapewnienie rodzinie takiej pomocy, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej. Obowiązek ten realizowany powinien być we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-

do ukończenia 18 roku życia lub maksymalnie do 25 lat w przypadku nauki w szkole.
Od 2014 roku do XII 2023 r. wydano łącznie 683 karty.

Projekt władz miasta Sławkowa: **„Sławkowska Rodzina na Piątkę”** to system lokalnych zniżek dla wielodzietnych rodzin posiadających specjalną kartę. Prawo do udziału w programie przysługuje każdemu członkowi rodziny wielodzietnej, czyli takiej, w której rodzice, rodzic lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu przynajmniej troje dzieci do 18 roku życia. W przypadku dzieci uczących się lub studiujących granica wieku to 25 lat. W przypadku dzieci z orzeczoną stopniem niepełnosprawności nie ma ograniczeń wiekowych. Rodziny spełniające te warunki mogą na preferencyjnych zasadach korzystać z oferty podmiotów, które zdecydują się zostać partnerami projektu.

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomoc Społecznej w Sławkowie kontynuował realizację projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 „Rozwój usług społecznych w Sławkowie przy wykorzystaniu infrastruktury nowego CUS” w ramach zachowanie jego trwałości. W ramach projektu powstała placówka wsparcia dziennego, która rozpoczęła działalność w dwóch formach:

- **Świetlicy Środowiskowej „Michałek” dla 15 dzieci w wieku od 6 do 18 lat,**
- **Klubu „Podwórkowy Michałek” dla 15 dzieci w wieku od 6 do 18 lat.**

Placówka Wsparcia Dziennego „Świetlica Michałek” w Sławkowie funkcjonuje od kwietnia 2021. Spotkania odbywają się od poniedziałku do piątku (z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy) przez 4 godzin dziennie w godzinach od 13:00 do 17:00. Klub Podwórkowy funkcjonuje dwa razy w tygodniu (we wtorki i piątki) od godziny 12:00 do 17:00/18:00.

Od stycznia do grudnia 2023 roku w zajęciach świetlicy uczestniczyło 17 uczestników, w klubie podwórkowym 18. Na dzień 31.12.2023 w świetlicy jest 15 uczestników, a w klubie podwórkowym 12 uczestników.

Placówka Wsparcia Dziennego Świetlica „Michałek” realizuje zadania polegające na:

- ✓ objęciu dzieci i młodzieży opieką i wychowaniem w celu wsparcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo — wychowawczej,
- ✓ pomocy w nauce, w tym poprawa kompetencji kluczowych tj. matematyczno-informatycznych,

- ✓ prowadzeniu zajęć profilaktycznych (profilaktyka uzależnień, higiena, bezpieczeństwo),
- ✓ organizacji czasu wolnego, integracja grupy poprzez różne formy aktywności poprzez zabawę,
- ✓ organizacji zajęć mających na celu wspieranie relacji rodzic-opiekun,
- ✓ stwarzaniu warunków sprzyjających zaspokojeniu potrzeb: poczucia bezpieczeństwa, akceptacji, zrozumienia, poznanie swoich mocnych stron, wszechstronnego rozwoju osobowości,
- ✓ prowadzeniu zajęć korekcyjnych mających na celu poprawę nieodpowiednich zachowań,
- ✓ poprawieniu sprawności ruchowej,
- ✓ wyrobieniu właściwych nawyków żywieniowych (zajęcia kulinarne),
- ✓ pracy z rodziną, a w szczególności rozwijaniu jej umiejętności opiekuńczo — wychowawczych poprzez konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (konsultacje psychologiczne dla rodziców).

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SŁAWKÓW Z 2024 R.

W 2024 roku na terenie Miasta Sławków została zrealizowana diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane dostępnością pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży. Z przeprowadzonego wśród uczniów badania ankietowego wynika, iż:

- W kontekście dostępności pomocy psychologicznej opinie uczniów są podzielone. Tylko 28% uczniów szkół podstawowych i 16% uczniów szkół ponadpodstawowych uważa, że w ich miejscowości łatwo można znaleźć wsparcie psychologiczne, jeśli jest potrzebne. Z kolei 42% uczniów szkół ponadpodstawowych i 32% uczniów szkół podstawowych twierdzi, że dostęp do takiej pomocy jest trudny. Znaczący odsetek, 40% uczniów podstawówek i 42% uczniów ponadpodstawowych, nie ma jednoznacznej wiedzy na ten temat, co może wskazywać na brak świadomości lub niewystarczającą widoczność dostępnych usług psychologicznych w ich społecznościach.

PODSUMOWANIE

Na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w Mieście Sławków są niezmiennie od kilku lat: długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie. Utrudniona jest sytuacja życiowa osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych oraz seniorów zwłaszcza w dostępie do rehabilitacji społecznej i zawodowej. Ubóstwo i inne dysfunkcje zaburzające prawidłowe funkcjonowanie rodzin skutkują coraz większą polaryzacją społeczną. Niezbędna jest intensyfikacja działań w tym zakresie. Współczesne rodziny zmagają się z wieloma rodzajami problemów. Złożoność sytuacji życiowej rodzin powoduje konieczność włączenia specjalistów w pracę w rodzinie, równoległego oraz wieloaspektowego działania różnych służb i podmiotów. Najczęstsze problemy rodzin to, oprócz ubóstwa, sprzężone z nim: niski poziom wykształcenia, bezrobocie, niezaradność życiowa, brak umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, wielodzietność czy samotne macierzyństwo, a często także przemoc domowa i niepełnosprawność. Miasto Sławków realizuje liczne programy osłonowe, a także zapewnia mieszkańcom szeroki wachlarz usług społecznych. Konieczne jest jednak dalsze doskonalenie i rozwijanie działań ukierunkowanych na rzecz przeciwdziałania zjawisku ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, osób starszych, osób bezrobotnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z trudnościami wychowawczymi, jak również dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej. Niezbędne jest ciągłe podejmowanie działań na rzecz rozwoju różnego rodzaju usług społecznych. Polityka prorodzinna w Sławkowie jest kluczowym obszarem działań lokalnych władz, wspierającym rodzinę jako podstawową jednostkę społeczną. Kontynuacja inwestycji w infrastrukturę, programy wsparcia finansowego oraz inicjatywy integracyjne stanowi szansę na poprawę jakości życia mieszkańców i przeciwdziałanie niekorzystnym trendom demograficznym. Sukces w realizacji tych założeń wymaga zintegrowanych działań, opartych na współpracy między władzami lokalnymi, sektorem prywatnym i organizacjami społecznymi.

Uzależnienia

Podstawą prawną działań gminnych związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Wymienione ustawy tworzą spójny system umożliwiający samorządom terytorialnym prowadzenie lokalnej polityki wobec zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu i narkotyków a także wyznaczają konkretne zadania i wskazują środki na ich realizację.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Ich realizacja prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. **Nadrzędnym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Mieście Sławków na lata 2024-2025 jest tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów oraz zmniejszenia rozmiarów problemów, które występują w Sławkowie.**

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na samorząd gminy na równi z organami administracji rządowej obowiązek kształtowania polityki alkoholowej i przeciwdziałania narkomanii.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 4¹ ust. 3 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta. W skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 4 ww. ustawy), a zasady wynagradzania członków gminnych komisji określa rada gminy w gminnych programach rozwiązywania

problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 5 ww. ustawy). Do ustawowych zadań gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych należy:

- ✓ inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (wymienionych powyżej) - (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy);
- ✓ podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy);
- ✓ opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych - zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe);
- ✓ kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych (na podstawie upoważnienia wystawionego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) - (art. 18 ust. 8 ww. ustawy).

W 2023 roku Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odbyła łącznie 25 posiedzeń, przeprowadziła 16 rozmów z osobami zgłoszonymi. Ponadto, MKRPA zaopiniowała 5 wniosków na sprzedaż napojów alkoholowych, które były zgodne z uchwałą Rady Miejskiej w sprawie limitu i lokalizacji tych punktów oraz przeprowadziła 20 kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych. Szczegółowe dane dotyczące działalności Komisji za ostatnie 3 lata przedstawia tabela 13.

Tabela 13. Działalność MKRPA w latach 2021-2023.

MKRPA			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ogólne posiedzenia komisji	24	25	25
Posiedzenie podkomisji interwencyjno-motywującej	12	12	12
Przeprowadzone rozmowy	14	17	16
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	18	6	20
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	2	4	5

Źródło: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sławkowie

Członkowie MKRPA w latach 2021-2023 doskonalili swoje kompetencje biorąc udział w szkoleniach:

- 2021 rok- 2 szkolenia;
- 2022 rok- 2 szkolenia;
- 2023 rok- 4 szkolenia.

Wśród ważniejszych oddziaływań profilaktycznych prowadzonych na terenie Miasta Sławków, skierowanych do dzieci i młodzieży należy wymienić:

➤ **2021 rok:**

- Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych, w świetlicach z programem opiekuńczo-wychowawczym – 38 osób,
- Liczba miejsc świadczących pomoc dzieciom z rodzin z problemem uzależnień, w których realizowano program wychowawczy -3,
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych – 55 osób,
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – 14 osób,
- Inne (ilość osób prelekcje, pogadanki, spektakle profilaktyczne – 240 osób)
- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych, w świetlicach z programem opiekuńczo-wychowawczym (liczba osób: 280),
- Program warsztaty z zakresu profilaktyki problemowej:
 - ✓ liczba osób uczestniczących:
 - a. Rodziców: 410

➤ **2022 rok:**

- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych, w świetlicach z programem opiekuńczo-wychowawczym - 43,
- liczba miejsc świadczących pomoc dzieciom z rodzin z problemem uzależnień, w których realizowano program wychowawczy - 3,
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych - 61
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych - 133
- Inne (ilość osób prelekcje, pogadanki, spektakle profilaktyczne – 519

- Program „Archipelag skarbów”, „Debata”:

- ✓ liczba osób uczestniczących:

- a. Uczniów: 128

- b. Nauczycieli: 63

➤ **2023 rok:**

- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych, w świetlicach z programem opiekuńczo-wychowawczym - 43,
- liczba miejsc świadczących pomoc dzieciom z rodzin z problemem uzależnień, w których realizowano program wychowawczy-3,
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych - 65
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – 25
- Inne (ilość osób prelekcje, pogadanki, spektakle profilaktyczne - 1335)
- Program szkolenia/warsztaty/profilaktyka zachowań ryzykownych:
 - ✓ liczba osób uczestniczących:
 - a. Nauczycieli: 100
 - b. Rodziców: 50

Na terenie Sławkowa funkcjonuje Punkt Konsultacyjny. W Punkcie zatrudnieni są:

- specjalista psychoterapii uzależnień
- psycholog
- prawnik

W zakres działalności Punktu wchodzi:

- ✓ udzielanie porad i wsparcia psychologicznego dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz ofiar przemocy domowej dla klientów Punktu Konsultacyjnego;
- ✓ udzielanie porad prawnych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz problemów związanych z przemocą w rodzinie dla klientów Punktu Konsultacyjnego;
- ✓ prowadzenie konsultacji motywująco-wspierających dla ofiar i sprawców przemocy domowej, klientów Punktu Konsultacyjnego;

- ✓ udzielanie porad i informacji dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków dla klientów Punktu Konsultacyjnego.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SŁAWKÓW Z 2024 R.

W 2024 roku na terenie Miasta Sławków została zrealizowana diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane problem uzależnień wśród dzieci i młodzieży. Z przeprowadzonego wśród uczniów badania ankietowego wynika, iż:

- Znaczna większość uczniów zna osoby, które mają trudności z kontrolowaniem czasu spędzanego na grach komputerowych. W szkołach podstawowych takiej odpowiedzi udzieliło 75% uczniów, a w szkołach ponadpodstawowych 66%. Mniejsza grupa, 14% uczniów SP i 17% uczniów SPP, stwierdziła, że nie zna takich osób. Niepewność co do tego zagadnienia wyraziło 11% uczniów SP i 17% uczniów SPP. Problem nadmiernego grania jest dostrzegany przez uczniów w ich otoczeniu, szczególnie w młodszych grupach wiekowych.
- Młodzi mieszkańcy Sławkowa różnie oceniają swoją świadomość na temat czasu spędzanego na urządzeniach elektronicznych. Wśród uczniów szkół podstawowych 18% deklaruje, że zawsze kontroluje czas spędzany na telefonie, komputerze lub tablecie, podczas gdy w szkołach ponadpodstawowych odsetek ten wynosi 17%. Większość, czyli 50% uczniów SP i 33% uczniów SPP, twierdzi, że kontroluje ten czas tylko czasami. Natomiast 28% uczniów SP i aż 50% uczniów SPP przyznaje, że nie kontroluje w ogóle czasu spędzanego na korzystaniu z tych urządzeń. Można zauważyć, że uczniowie szkół ponadpodstawowych mają większą tendencję do niekontrolowanego korzystania z urządzeń elektronicznych.

PODSUMOWANIE

Duża dynamika zachodząca na rynku środków psychoaktywnych, w tym pojawianie się nowych substancji oraz zmiany zjawisk towarzyszących uzależnieniom, takie jak zmiany wzorców przyjmowania narkotyków czy spożywania alkoholu, a także pojawianie się nowych rodzajów uzależnień powodują, że sztywno przyjęte zadania często okazują się nieadekwatne do zmieniającej się rzeczywistości, a system zwalczania i wsparcia osób doświadczających tych

problemów jest niewystarczający. Dlatego też ten obszar polityki społecznej wymaga ciągłej analizy oraz elastyczności wprowadzanych działań.

Przemoc domowa

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej przez pojęcie przemocy domowej rozumie się: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

W myśl art. 6. ust. 2 pkt 1-4 w/w ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- ✓ opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- ✓ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- ✓ zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- ✓ tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Celem Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Sławków na lata 2024-2030 jest ograniczenie zjawiska przemocy domowej w gminie Sławków, zapewnienie ochrony osobom doznającym przemocy domowej oraz skuteczne oddziaływanie na sprawców jak również prowadzenie działań edukacyjnych w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Zgodnie z art. 9b. ust. 1. w/w ustawy Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3– 5 w/w ustawy, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 w/w ustawy oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a w/w ustawy;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy

z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego powoływane są grupy diagnostyczno-pomocowe, które zapewniają interdyscyplinarny, kompleksowy, uwzględniający potrzeby wszystkich członków rodziny, charakter pracy. Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
 - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Sławkowie wchodzi przedstawiciele następujących instytucji:

- ✓ Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławkowie,
- ✓ Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ✓ Sądu Rejonowego w Dąbrowie Górniczej,
- ✓ Komisariatu Policji w Sławkowie,
- ✓ Służby zdrowia,
- ✓ Oświaty,
- ✓ Prokuratury Rejonowej w Dąbrowie Górniczej.

W 2023 roku Zespół Interdyscyplinarny objął wsparciem 23 rodziny (były to rodziny, które zostały objęte pomocą w 2023 roku oraz rodziny, w których kontynuowano procedurę „Niebieskiej Karty” z lat poprzednich). W 8 rodzinach zakończono pracę w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego (w przypadku 5 rodzin praca została zakończona z uwagi na brak zasadności podejmowanych działań, a w 3 rodzinach z uwagi na ustanie przemocy).

Uzyskane dane wskazują, że w ciągu ostatnich 3 lat zmalała liczba wszczynanych procedur „Niebieska Karta” na terenie Miasta Sławków. Instytucją, która najczęściej wszczyna ową procedurę jest Policja.

Tabela 14. Liczba założonych Niebieskich Kart.

Procedura Niebieska Karta			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ogółem, w tym przez:	24	23	18
Policja	21	19	15
MOPS	2	2	3
Oświata	1	2	0

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny w Sławkowie

Dane uzyskane od Policji potwierdzają dynamiczną tendencję zjawiska przemocy domowej na terenie Miasta Sławków. Osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej są dzieci oraz kobiety, zaś osobami stosującymi przemoc domową zazwyczaj są mężczyźni.

Tabela 15. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową.

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba interwencji	13	6	12
Dotyczące przemocy domowej	13	6	12
Liczba osób doznających przemocy domowej ogółem, w tym:	19	14	12
○ Kobiety	18	14	12
○ Mężczyźni	1	0	1
Liczba osób stosujących przemoc domową ogółem, w tym:	19	19	12
○ Kobiety	5	0	0
○ Mężczyźni	14	19	12
○ Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	12	9	3
○ Kobiety	3	0	0
○ Mężczyźni	9	9	3

Źródło: Komisariat Policji w Sławkowie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie w ramach działań profilaktycznych zatrudnia psychologa, któremu zleca specjalistyczne poradnictwo psychologiczne dla osób doznających przemocy domowej, które obejmuje, m. in.:

- ✓ udzielania porad i konsultacji indywidualnych osobom doznającym przemocy domowej;
- ✓ organizację i prowadzenie indywidualnych i grupowych zajęć terapeutycznych;
- ✓ wsparcie w radzeniu sobie ze stresem związanym z pojawiającymi się trudnościami,
- ✓ udzielanie wskazówek pomocnych w rozwiązywaniu specyficznych problemów, które napotykają w codziennym życiu;
- ✓ prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania przemocy domowej;
- ✓ przekazywanie informacji na temat możliwości pomocy osobom doznającym przemocy, ich uprawnień oraz danych instytucji realizujących programy terapeutyczne dla osób doznających przemocy domowej;
- ✓ współpracę z Zespołem Interdyscyplinarnym działającym na terenie Gminy Sławków.

W 2023 roku spotkania z psychologiem odbywały się w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławkowie jeden raz w tygodniu po 3 godziny zegarowe. Psycholog udzielił 52 indywidualnych porad psychologicznych dla 3 osób doznających przemocy domowej.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SŁAWKÓW Z 2024 R.

W 2024 roku na terenie Miasta Sławków została zrealizowana diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane ze zjawiskiem przemocy domowej. Z przeprowadzonego wśród mieszkańców badania ankietowego wynika, iż:

- Na podstawie deklaracji mieszkańców Sławkowa można stwierdzić, że problem przemocy psychicznej lub fizycznej w rodzinach lokalnej społeczności występuje, choć z różnym natężeniem. Największa grupa respondentów (40%) spotyka się z tym problemem "czasami," co wskazuje na umiarkowaną częstotliwość tych zjawisk. Kolejna grupa, stanowiąca 38%, zauważa przypadki przemocy "rzadko", natomiast 15% twierdzi, że nigdy się z nimi nie spotkało. Tylko 7% badanych deklaruje, że przemoc w rodzinach występuje "bardzo często". Warto również zauważyć,

że 52% respondentów wie, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba doznająca przemocy domowej, ale druga połowa takiej świadomości nie posiada - świadczy to o konieczności rozpowszechnienia wśród mieszkańców Sławkowa wiedzy na temat takich miejsc.

PODSUMOWANIE

W latach 2021-2023 roku na terenie Sławkowa zaobserwowano spadek liczby wszczynanych procedur „Niebieska Karta”. Zakres udzielanej pomocy jest sukcesywnie rozszerzany w odniesieniu do diagnozowanego poziomu potrzeb. Skala rozmiaru przemocy domowej jest bardzo trudna do ustalenia, ze względu na drażliwość problemu i towarzyszące temu zjawisku tabu. Efektywne działania na rzecz dzieci krzywdzonych i ich rodzin wymagają współpracy instytucji, które takimi problemami zajmują się na co dzień. Do tych instytucji należą: pomoc społeczna, policja, sądy, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, kościoły. Zwiększenie skuteczności tej współpracy jest możliwe dzięki powołaniu lokalnych zespołów interdyscyplinarnych. Współpraca zespołowa sprzyja koordynacji działań na rzecz danej rodziny. Zapobiega powielaniu się tych działań, poszerza wiedzę o rodzinie, wykorzystuje potencjał członków zespołu do opracowania możliwie najlepszej strategii działania.

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana Strategia.

Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a mieszkańcy zostaną zaktywizowani do samodzielnego i konstruktywnego rozwiązywania pojawiających się problemów. Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej. Na podstawie dostępnych danych prognozuje się następujący rozwój sytuacji społecznej w Mieście Sławków:

- ✓ dalszy wzrost grupy osób powyżej sześćdziesiątego roku życia, osób z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chorych, co będzie miało wpływ na politykę w obszarze ochrony zdrowia i pomocy społecznej;
- ✓ aktywizację społeczną seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chorych;
- ✓ usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej;
- ✓ zwiększenie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci i młodzieży, zwłaszcza tych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ✓ pogłębianie się problemów w środowisku dzieci i młodzieży- pojawianie się nowych zagrożeń;
- ✓ zatrudnienie dodatkowych specjalistów;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych, a także specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej oraz usług sąsiedzkich;
- ✓ dalszą konieczność przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej;
- ✓ zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej;
- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- ✓ wzrost kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie;
- ✓ rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej i kontraktów socjalnych;
- ✓ dalszy rozwój infrastruktury opiekuńczej (utworzenie kolejnych miejsc opieki/ zwiększenie liczby miejsc w już istniejących miejscach opieki nad dziećmi do 3 r.ż. oraz w wieku przedszkolnym);
- ✓ zapewnienie pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ✓ podniesienie poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom, a także zapewnienie pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin;
- ✓ aktywizację społeczności lokalnych i rozwój ekonomii społecznej;
- ✓ zapewnienie warunków do aktywnych form spędzania czasu wolnego poprzez atrakcyjną ofertę kulturalną, oświatową, rozrywkową.

CZĘŚĆ ANALITYCZNA

Analiza SWOT

Analiza SWOT należy do grupy metod zintegrowanych, czyli badających zarówno samą jednostkę, jak również jej otoczenie. Akronim pochodzi od angielskich wyrazów:

- strengths („S” – siły, atuty, mocne strony),
- weaknesses („W” – słabości, słabe strony),
- opportunities („O” – szanse, okazje, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym),
- threats („T” – zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne).

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Miasta Sławków przedstawia tabela 16.

Tabela 16. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- korzystne położenie komunikacyjne, - walory historyczne, - dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie,	- spadek liczby mieszkańców, - ujemny przyrost naturalny, - starzenie się społeczeństwa, - trudności w znalezieniu zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne,

• współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego, • zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej, • realizacja programów osłonowych, • malejąca liczba beneficjentów pomocy społecznej, • spadek liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne, • asystentura rodzinna, • realizacja usług opiekuńczych, • realizacja prac społecznie użytecznych, • działalność Klubu Integracji Społecznej, • wysoka aktywność organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy, • regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych, • prowadzenie działalności profilaktycznej w zakresie uzależnień, przeciwdziałania agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży, przemocy domowej, • dobry dostęp do edukacji podstawowej, ponadpodstawowej oraz opieki przedszkolnej, • zapewnienie miejsc opieki dla dzieci do 3 roku życia,	• ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, • brak mieszkań treningowych i wspomaganych, • brak specjalistycznych usług opiekuńczych w ofercie MOPS, • coroczny spadek liczby zawieranych kontraktów socjalnych, • brak grup wsparcia dla osób współuzależnionych, • postawa obojętności części społeczności lokalnej wobec negatywnych zjawisk społecznych, • wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia z grupy szczególnego ryzyka oraz dzieci wymagających pomocy psychologiczno – pedagogicznej, • niska stopa życiowa części mieszkańców, • niska atrakcyjność ofert pracy, w szczególności skierowanych do ludzi młodych, • brak inicjatywy do podjęcia leczenia ze strony osób uzależnionych, • duży udział osób borykających się z problemem ubóstwa, niepełnosprawności bezrobocia wśród beneficjentów MOPS, • problem picia alkoholu oraz zażywania innych środków psychoaktywnych,
---	--

• funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego na terenie gminy, • aktywna działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz Miejskiego Ośrodka Kultury, • działalność Klubu Seniora, • funkcjonowanie grupy wsparcia dla osób uzależnionych, • funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla osób i rodzin z problemem uzależnień oraz przemocy domowej, • wykwalifikowani pracownicy MOPS, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz MKRPA, stale podnoszący swoje kwalifikacje, • zapewnienie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy, • modernizacja bazy oświatowej, • otwartość samorządu gminnego na współpracę ze środowiskiem lokalnym, • relatywnie wysoka aktywność społeczna mieszkańców.	a także palenia papierosów wśród dzieci i młodzieży, • problem uzależnień behawioralnych wśród dzieci i młodzieży, • ograniczone środki finansowe pozwalające na rozwój oferty zajęć pozaszkolnych np. z zakresu edukacji artystycznej i realizację większej liczby wydarzeń kulturalnych szczególnie o charakterze integracyjnym.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych, • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej	• zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy, • wielopropblemowość w rodzinach korzystających z pomocy społecznej,

współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej, • rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą, • samoorganizacja i wzrost aktywności sektora pozarządowego w aplikowaniu o środki zewnętrzne, • rozwój infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym, • edukacja kulturalna prowadzona wśród dzieci i młodzieży przez instytucje kultury, • zwiększający się poziom świadomości społecznej na temat starzenia się i zdrowego trybu życia, • postępujący rozwój nowych koncepcji walki z problemami społecznymi i metodami funkcjonowania instytucji pomocy społecznej, • wzrost wysokości płacy minimalnej, • szansa zasilenia budżetów NGO ze środków zewnętrznych.	pojawianie się nowych dotąd nieidentyfikowanych problemów, • niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów, • wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień, • obniżający się wiek inicjacji alkoholowej i narkotykowej, • rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; • bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych, • występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej, • ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji, • postępujące zjawisko przemocy szkolnej i agresji, a także autoagresji wśród dzieci i młodzieży, • delegowanie coraz większej ilości zadań władzom lokalnym w nieproporcjonalnej wielkości, w stosunku do wysokości przekazywanych środków finansowych.
---	---

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

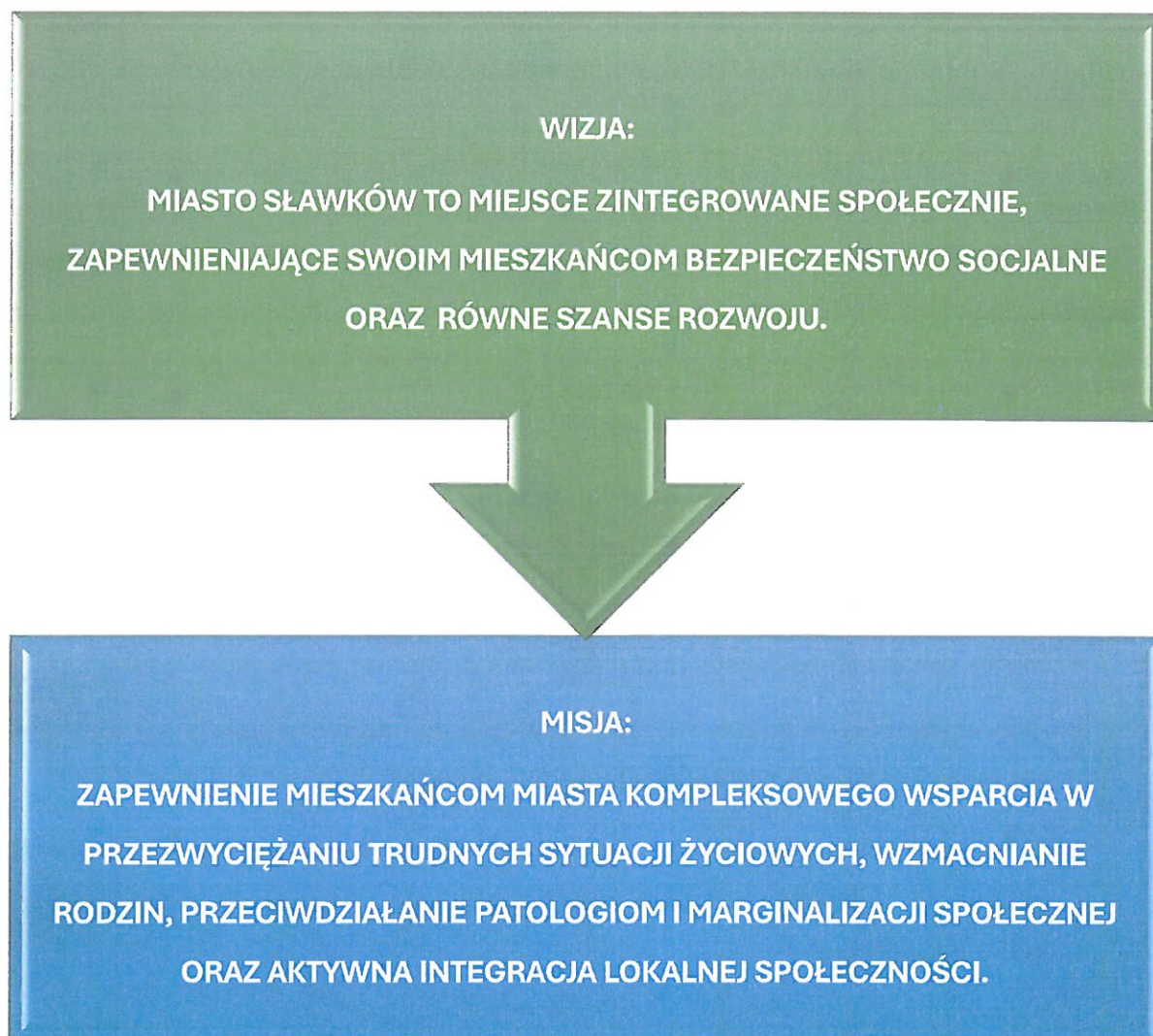
Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Adresatem Strategii jest ogół społeczności lokalnej. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Miasta Sławków pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych na terenie miasta. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2025-2029, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- wizję- jest pożądanym obrazem przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować,
- misję- stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w mieście;
- cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w mieście;
- cele operacyjne- są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Rysunek 2. Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Sławkowa.

Cele i kierunki działań

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy poprzez realizację celów strategicznych i operacyjnych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców.

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Sławkowa na lata 2025-2029 opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych.

Tabela 17. Opis celów strategicznych i operacyjnych.

I CEL STRATEGICZNY: WZMACNIANIE POTENCJAŁU RODZIN.

I CEL OPERACYJNY: Zapewnienie wsparcia rodzinom, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przejawiających trudności opiekuńczo- wychowawcze.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną m.in. wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;	• liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników
2. Systematyczna współpraca Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;	• liczba wymienionych informacji
3. Wspieranie tworzenia różnych form opieki nad dziećmi do lat 3 oraz zapewnienie wsparcia podmiotom już funkcjonującym;	• liczba miejsc opieki na terenie gminy nad dziećmi do 3 roku życia
4. Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego oraz	• liczba rozpowszechnionych informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego

uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów;	oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów
5. Udzielanie pomocy oraz wsparcia rodzinom będącym w kryzysie;	• liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego
6. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników MOPS-u, placówek oświatowych, asystenta rodziny, prowadzenie warsztatów z zakresu kompetencji rodzicielskich;	• liczba szkoleń i warsztatów dla rodziców podnoszących ich kompetencje rodzicielskie • liczba osób biorących udział w szkoleniach z zakresu kompetencji rodzicielskich
7. Zapewnienie rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej wsparcia rzeczowego oraz finansowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa;	• liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną • liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych • liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa
8. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;	• liczba rodzin objętych pomocą pracowników socjalnych (tzw. praca socjalna)
9. Prowadzenie działań w celu tworzenia grup wsparcia dla rodzin problemowych;	• liczba podjętych działań
10. Budowanie systemu działań wspomagających funkcjonowanie rodzin poprzez rozwój asystentury rodzinnej;	• liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
11. Organizowanie spotkań środowiskowych mających na celu propagowanie pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny;	• liczba zorganizowanych spotkań oraz liczba uczestników
12. Dążenie do reintegracji rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej oraz odbudowywania odpowiedniego środowiska wychowawczego	• liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

pozwalającego na powrót dzieci do rodziny naturalnej;	
13. Organizowanie i wdrażanie programów socjoterapii dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych;	• liczba dzieci korzystających z programów socjoterapii
14. Organizowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych;	• liczba dzieci z rodzin dysfunkcyjnych biorących udział w alternatywnych formach spędzania wolnego czasu
15. Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	• liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami
Jednostka realizująca: Miasto Sławków- Rada Miasta jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta jako organ wykonawczy, MOPS, MKRPA, placówki wsparcia dziennego, MOK, MBP Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościoły. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

II CEL OPERACYJNY:

Dbłość o wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie w formie opiekuńczej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze), specjalistycznej lub pracy podwórkowej;	• liczba placówek wsparcia dziennego • liczba dzieci korzystających z zajęć organizowanych w placówkach wsparcia dziennego
2. Rozszerzanie oferty i infrastruktury aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym w obszarze kultury, sportu i rekreacji (m.in. poprzez organizację konkursów, zawodów i imprez międzyszkolnych aktywizujących dzieci i młodzież);	• liczba klubów i stowarzyszeń sportowych • liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych • liczba działań aktywizujących dzieci i młodzież w szczególności w zakresie rekreacji i sportu
3. Realizacja kampanii profilaktycznych oraz systematycznych zajęć	• liczba programów profilaktycznych z zakresu uzależnienia od substancji psychoaktywnych, uzależnień

profilaktycznych dla młodzieży w aspekcie przeciwdziałania uzależnieniom od substancji, uzależnieniom behawioralnym oraz promujących zdrowy styl życia; kontynuacja realizowanych rekomendowanych programów profilaktycznych w szkołach;	behawioralnych oraz promujących zdrowy styl życia
4. Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt;	• liczba obiektów szkolnych wyposażonych w nowy sprzęt i narzędzia edukacyjne • liczba nauczycieli podnoszących swoje kompetencje
5. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz tworzenie warunków do ich samorealizacji, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy;	• liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych oraz liczba dzieci biorących w nich udział
6. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych;	• liczba dzieci i młodzieży otrzymujących stypendia i zasiłki szkolne
7. Prowadzenie warsztatów dla dzieci i młodzieży na temat agresji, konfliktów i przemocy rówieśniczej;	• liczba przeprowadzonych warsztatów dla dzieci i młodzieży z zakresu wzmacniania umiejętności społecznych
8. Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa;	• liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych
9. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych, m.in. poprzez prowadzenie nauczania indywidualnego, edukację	• liczba dzieci objętych nauczaniem indywidualnym

włączającą oraz likwidowanie barier architektonicznych.	• liczba zlikwidowanych barier architektonicznych na terenie placówek oświatowych
Jednostka realizująca: Miasto Sławków– Rada Miasta jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta jako organ wykonawczy, MOPS, MKRPA, placówki oświatowe, MBP, MOK, placówki wsparcia dziennego Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, Kościół. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

III CEL OPERACYJNY:

Przeciwdziałanie przemocy domowej.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”;	• liczba założonych Niebieskich Kart • liczba osób doznających przemocy domowej • liczba osób stosujących przemoc domową
2. Prowadzenie działań informacyjnych poprzez rozprowadzanie plakatów, broszur, ulotek na temat praw osób doświadczających przemocy, form przeciwdziałania przemocy oraz o podmiotach i miejscach świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej;	• liczba rozpowszechnionych informacji na temat działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym i stosującym przemoc, m.in. w postaci konsultacji w zakresie poradnictwa medycznego, prawnego, psychologicznego, pedagogicznego i socjalnego;	• liczba udzielonych konsultacji oraz liczba osób, którym ich udzielono • liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej
4. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;	• liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia
5. Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych;	• liczba osób skierowanych do udziału w programie

6. Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy domowej;	• liczba podmiotów współpracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej
7. Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”;	• liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych
8. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej;	• liczba akcji społecznych/ kampanii na temat przeciwdziałania przemocy domowej
9. Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej;	• liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie np. poprzez weryfikację sprawozdawczości z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
10. Prowadzenie działań w kierunku utworzenia grup wsparcia dla osób doznających przemocy.	• liczba podjętych działań w kierunku utworzenia grup wsparcia dla osób doznających przemocy
Jednostka realizująca: Miasto Sławków– Rada Miasta jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta jako organ wykonawczy, MOPS, MKRPA, ZI, PK Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

II CEL STRATEGICZNY: ZAPOBIEGANIE PATOLOGIOM SPOŁECZNYM ORAZ ICH NEGATYWNYM NASTĘPSTWOM.

I CEL OPERACYJNY:

**Zapewnienie wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym
problemem ubóstwa.**

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Pomoc finansowa i rzeczowa oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;	• liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa oraz formy ich wsparcia
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami ubogimi, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych;	• liczba kontraktów socjalnych zawartych z osobami korzystającymi z pomocy społecznej z powodu ubóstwa
3. Organizacja działań mających na celu wspieranie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;	• liczba osób objętych działaniami
4. Realizowanie programów osłonowych służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych);	• liczba dzieci z rodzin o niskich dochodach, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych • liczba dzieci z rodzin o niskich dochodach, które dożywiano w trakcie nauki w szkole
5. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze;	• liczba osób, które otrzymały lokal socjalny
6. Udzielanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów;	• liczba świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów

7. Rozwój współpracy z podmiotami trzeciego sektora, działającymi na rzecz osób ubogich i bezdomnych oraz z Kościołem;	• liczba współpracujących organizacji pozarządowych i innych partnerów społecznych na rzecz osób ubogich i bezdomnych
8. Organizowanie oraz wspieranie zbiórek i akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich i bezdomnych;	• liczba zorganizowanych zbiórek i akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich
9. Organizowanie i wspieranie akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich i bezdomnych;	• liczba wydarzeń charytatywnych
10. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, w razie potrzeby opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz zapewnienie schronienia;	• liczba osób bezdomnych korzystających ze schronienia interwencyjnego • liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności • liczba osób bezdomnych, którym udało się wyjść z bezdomności
11. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.	• liczba działań monitorujących bezpieczeństwo socjalne mieszkańców
Jednostka realizująca: Miasto Sławków - Rada Miasta jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta jako organ wykonawczy, MOPS, MKRPA. Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

II CEL OPERACYJNY:

Wzrost aktywności mieszkańców na rynku pracy.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;	• liczba osób korzystających z form przeciwdziałania bezrobociu realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy • liczba bezrobotnych skierowanych do prac społecznie użytecznych • liczba bezrobotnych skierowanych do robót publicznych • liczba bezrobotnych odbywających staż
2. Propagowanie idei przedsiębiorczości i ekonomii społecznej, w tym aktywne wsparcie osób zamierzających rozpocząć działalności gospodarczą lub założyć spółdzielnię socjalną;	• liczba założonych podmiotów gospodarczych z siedzibą na terenie gminy
3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny;	• liczba kontraktów socjalnych zawartych z osobami bezrobotnymi
4. Zapewnienie świadczeń dla osób i rodzin, u których głównym problemem jest bezrobocie;	• liczba osób dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną
5. Opracowanie i wdrażanie projektów oraz programów ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo;	• liczba programów/ projektów skierowanych do osób bezrobotnych
6. Podejmowanie działań w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy, m.in. promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, przygotowywanie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów;	• liczba podjętych działań

7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.	• liczba działań podjętych wspólnie z partnerami społecznymi, w tym NGO
---	---

Jednostka realizująca: Miasto Sławków– Rada Miasta jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta jako organ wykonawczy, MOPS.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, PUP.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

III CEL OPERACYJNY:

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży mające zarówno charakter edukacyjny jak i spędzania wolnego czasu;	• liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży oraz liczba osób biorących w nich udział
2. Upowszechnianie wiedzy o uzależnieniach oraz promowanie zdrowego stylu życia;	• liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej oraz liczba ich uczestników
3. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień;	• liczba podmiotów, którym udzielono wsparcia
4. Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych;	• liczba podmiotów, z którymi współpracuje samorząd w zakresie profilaktyki uzależnień
5. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom z problemem uzależnienia po przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych;	• liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna
6. Wspieranie placówek leczniczych dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. Współpraca z grupami samopomocowymi AA, Al-anon;	• liczba grup wspierających osoby uzależnione i współuzależnione na terenie gminy
7. Upowszechnianie informacji o możliwościach i formach wsparcia	• liczba rozpowszechnionych informacji

oraz instytucjach udzielających pomocy osobom dotkniętym uzależnieniami;	
8. Monitorowanie i diagnozowanie problematyki alkoholowej i narkotykowej na terenie gminy oraz pojawiania się nowych rodzajów uzależnień;	• liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień
9. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu ich sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia;	• liczba działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych
10. Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	• liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych
Jednostka realizująca: Miasto Sławków – Rada Miasta jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta jako organ wykonawczy, MOPS, MKRPA, PK Partnerzy: Zespół Interdyscyplinarny, instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, MBP, MOK, placówki wsparcia dziennego Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

III CEL STRATEGICZNY:

POMOC OSOBOM STARSZYM, Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI, DOTKNIĘTYM DŁUGOTRWAŁĄ CHOROBA ORAZ ZAPEWNIENIE IM WŁAŚCIWEJ OPIEKI.

I CEL OPERACYJNY:

Zapewnienie wsparcia, opieki oraz zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych seniorom, osobom z niepełnosprawnościami oraz dotkniętymi długotrwałą chorobą.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Inicjowanie działań mających na celu dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób z niepełnosprawnością;	• liczba obiektów infrastruktury gminnej (w tym nowo powstałych) dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych, przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami oraz wspieranie ich działalności;	• liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi
3. Organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnością i osób przewlekle chorych;	• liczba osób w wieku senioralnym, przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami objętych wolontariatem
4. Inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych dla osób w wieku senioralnym, przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami;	• liczba programów osłonowych skierowanych do osób w wieku senioralnym, przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami
5. Kierowanie osób z niepełnosprawnością z terenu miasta do środowiskowych domów samopomocy i organizacja oraz zabezpieczenie kosztów na pokrycie dowozu tych osób;	• liczba osób z niepełnosprawnością skierowanych do środowiskowych domów samopomocy
6. Rozwijanie usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną oraz	• liczba osób objętych usługami opiekuńczymi

zleconą przez lekarza pielęgnację, a także w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem;	• liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych
7. Organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi;	• liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, w tym specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi; • liczba zrealizowanych godzin specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
8. Kierowanie i ponoszenie odpłatności za pobyt w Domach Pomocy Społecznej;	• liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej
9. Organizacja i finansowanie programów szkoleniowo-doradczych, którym celem jest aktywizacja zawodowa osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;	• liczba osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych oraz emerytów biorących udział w programach mających na celu aktywizację zawodową
10. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, poszerzeniu oferty rehabilitacyjnej i dostępności sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia;	• liczba miejsc pracy na terenie gminy dla osób z niepełnosprawnościami
11. Udzielanie ustawowej pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością, osobom przewlekle chorym i osobom starszym;	• liczba osób objętych ustawową pomocą materialną, w tym z uwagi na niepełnosprawność i długotrwałą chorobę
12. Rozwój kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się obsługą i wsparciem osób niepełnosprawnych, przewlekle	• liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach

chorych oraz seniorów, w tym pracowników Urzędu Miasta oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.	wzmacniających kompetencje zawodowe
---	-------------------------------------

Jednostka realizująca: Miasto Sławków- Rada Miasta jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta jako organ wykonawczy, MOPS.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PFRON, PCPR, służba zdrowia, PUP.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

II CEL OPERACYJNY:

Organizacja czasu wolnego, usprawnianie oraz aktywizacja społeczna osób starszych, z niepełnosprawnościami i dotkniętych długotrwałą chorobą.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;	• liczba seniorów, osób przewlekle chorych oraz osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w zajęciach
2. Rozwój oferty na rzecz wsparcia seniorów m.in. organizacja miejsc zrzeszania się seniorów, wspieranie działających na terenie miasta Klubów Seniora;	• liczba uczestników klubu seniora; • liczba klubów seniora
3. Tworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych, osób dotkniętych długotrwałą chorobą i osób z niepełnosprawnościami poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób;	• liczba zrealizowanych projektów/ programów skierowanych do seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz długotrwale chorych oraz liczba ich uczestników
4. Przedsięwzięcia integracyjne o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym dla osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych oraz seniorów;	• liczba zorganizowanych wydarzeń mających na celu integrację seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych oraz lokalnej społeczności
5. Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów, osób	• ilość udostępnionych dla mieszkańców publikacji i informacji

z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych (o dostępnych usługach) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur;	przydatnych dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych
6. Zacieśnianie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;	• liczba organizacji działających aktywnie na rzecz integracji społecznej osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz długotrwale chorych
7. Organizacja i finansowanie programów i imprez informacyjnych mających na celu wzrost świadomości społecznej na temat problemów i sytuacji osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chorych.	• liczba przeprowadzonych programów i imprez oraz liczba ich uczestników
Jednostka realizująca: Miasto Sławków– Rada Miasta jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta jako organ wykonawczy, MOPS, MBP, MOK, Kluby Seniora, Dzienny Dom Seniora Wigor. Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PFRON, PCPR, placówki oświatowe. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

IV CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ LOKALNYCH ŚRODOWISK.

I CEL OPERACYJNY:

Wzrost aktywności mieszkańców w ramach społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Prowadzenie działalności mającej na celu pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji	• liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz zrealizowanych kampanii informacyjnych

społecznych, kampanii informacyjnych;	
2. Prowadzenie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie, a także wspieranie działalności grup młodzieżowych oraz organizacji wolontarystycznych;	• liczba mieszkańców angażujących się w wolontariat
3. Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych;	• liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej;
4. Rozwój warunków sprzyjających aktywności mieszkańców miasta do uczestnictwa w sporcie i rekreacji;	• liczba obiektów sportowych i rekreacyjnych
5. Zapewnienie całorocznej oferty kulturalnej dla mieszkańców.	• liczba cyklicznych wydarzeń kulturalnych
Jednostka realizująca: Miasto Sławków– Rada Miasta jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta jako organ wykonawczy, MOPS, MOK, MBP, placówki wsparcia dziennego Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Kościoły. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

II CEL OPERACYJNY:

Rozwój sektora ekonomii społecznej.

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
1. Wsparcie organizacji pozarządowych i samorządowych w procesie tworzenia i utrzymania już istniejących podmiotów ekonomii społecznej;	• liczba nowopowstałych podmiotów ekonomii społecznej • liczba podmiotów ekonomii społecznej, którym udzielono wsparcia

2. Promowanie dobrych praktyk i modelowych działań podejmowanych w zakresie ekonomii społecznej;	• liczba kampanii społecznych promujących podmioty ekonomii społecznej
3. Promocja przedsiębiorczości społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;	• liczba działań promujących przedsiębiorczość społeczną wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
4. Tworzenie sieci podmiotów współpracujących na rzecz środowiska lokalnego, w tym: edukowanie, aktywizowanie i animowanie przedstawicieli instytucji i organizacji, mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych.	• liczba podmiotów ekonomii społecznej na terenie miasta
Jednostka realizująca: Miasto Sławków– Rada Miasta jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Miasta jako organ wykonawczy, MOPS. Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, Kościół. Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.	

Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii

Monitoring pozwala określić, czy strategia jest wdrażana zgodnie z przyjętymi założeniami i wskazuje, czy istnieje potrzeba wprowadzenia odpowiednich korekt, aby osiągnąć zakładane efekty. W praktyce system monitoringu polega na systematycznym zbieraniu, gromadzeniu i przetwarzaniu danych dotyczących stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przy wykorzystaniu wskaźników monitoringowych, które pozwalają zmierzyć zmiany i porównać osiągnięte rezultaty z tymi, które zakładaliśmy. Monitorowanie SRPS powinno odbywać się na różnych poziomach strategii, tj. w kontekście zaplanowanych celów, działań, budżetu oraz rezultatów. Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Sławkowa jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie.

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych informacji:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej;
- 2) Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- 3) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej;
- 5) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- 6) Sprawozdanie ze współpracy Miasta Sławków z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca lutego każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdanie z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdanie przekazywane będzie do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławkowie jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi sprawozdanie z realizacji Strategii Radzie Miasta. Corocznie sporządzany będzie skrócone sprawozdanie z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań).

Sprawozdanie ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja stanowi istotne narzędzie w diagnozowaniu problemów i potrzeb społecznych, wymagających większych nakładów w kontekście osiągnięcia założonych celów strategicznych. To źródło wiedzy niezbędnej do formułowania pogłębionych ocen wdrażania strategii. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ewaluacja powinna być traktowana jako element horyzontalny – występujący we wszystkich częściach strategii.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów?);
- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii?);
- trafności (czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?).

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

Strategia będzie podlegała corocznej ewaluacji. Ewaluacja pozwoli na ocenę skuteczności dokumentu w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur, a także ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym również finansowych.

W sytuacji, gdy wyniki ewaluacji lub czynniki zewnętrzne będą wskazywały na konieczność zmiany celów bądź zadań, zaleca się aktualizację Strategii. Aktualizacja Strategii powinna obejmować procedurę wprowadzenia zmian do dokumentu oraz niezbędne czynności, formularze oraz schemat działania związany ze zgłaszaniem, analizowaniem i wprowadzeniem korekt. Roczne raporty monitoringowe zawierające wnioski, sugestie i rekomendacje, pozwolą na ocenę skuteczności wdrażanej Strategii oraz dostarczą informacji co do konieczności podejmowania ewentualnych korekt lub aktualizacji strategii. Korekta działań strategicznych może wynikać ze zmian uregulowań prawnych, społecznych, ekonomicznych bądź pojawienia się nowych możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Strategia powinna być aktualizowana po uprzednio przeprowadzonej ewaluacji, na podstawie zawartych w niej wniosków i rekomendacji.

Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Sławkowa na lata 2025- 2029 będą m.in.: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 800+”, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Matryca interesariuszy.....	7
Tabela 2. Przyrost naturalny w Mieście Sławków lata 2021-2023.....	13
Tabela 3. Ekonomiczne grupy wiekowe- 2023 rok.....	14
Tabela 4. Mieszkaniowy zasób gminy.....	17
Tabela 5. Wykaz sekcji, klubów, kół zainteresowań działających w Miejskim Ośrodku Kultury w Sławkowie. Zajęcia odbywające się na ul. Młyńskiej 14.....	19
Tabela 6. Zajęcia odbywające się w Centrum Edukacji Ekologicznej i Kulturowej, Rynek 9.....	20
Tabela 7. Przestępczość na terenie gminy w latach 2021-2023.....	24
Tabela 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023.....	27
Tabela 9. Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS.....	27
Tabela 10. Liczba rodzin objętych pracą socjalną oraz liczba zawartych kontraktów socjalnych.....	28
Tabela 11. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin.....	29
Tabela 12. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Sławków.....	35
Tabela 13. Działalność MKRPA w latach 2021-2023.....	49
Tabela 14. Liczba założonych Niebieskich Kart.....	56
Tabela 15. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową.....	57
Tabela 16. Analiza SWOT.....	61
Tabela 17. Opis celów strategicznych i operacyjnych.....	67
Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2021-2023.....	13
Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Mieście Sławków z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności w latach 2021-2023.....	30
Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Sławków z powodu bezrobocia w latach 2021-2023.....	35
Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Sławków z powodu ubóstwa w latach 2021-2023.....	38
Wykres 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Sławków z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej w latach 2021-2023.....	42
Wykres 6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Sławków z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2021-2023.....	44

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej

mgr Józef Hofler

